

Jaarstukken 2023

Het Waterschapshuis

Inhoudsopgave

1.	Voorwoord	4
2.	Leeswijzer	5
3.	Jaarverslag	6
3.1.	Organisatie – doel en kernwaarden	6
3.2.	Financiële samenvatting	6
3.3.	Paragrafen	8
3.3.1.	Ontwikkelingen in 2023	8
3.3.2.	Incidentele baten en lasten	11
3.3.3.	Onttrekkingen aan overige bestemmingsreserves en voorzieningen	11
3.3.4.	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	11
3.3.5.	Financiering	14
3.3.6.	Verbonden partijen	15
3.3.7.	Bedrijfsvoering	15
3.3.8.	EMU Saldo	18
3.3.9.	Wet normering topinkomens	19
4.	Programmaverantwoording instandhouding	20
4.1.	Programma 1 Bestuur en organisatie	21
4.2.	Programma 2 Kennis en verbinden	22
5.	Programmaverantwoording projecten waterschappen	23
5.1.	Programma 3 Innovatie en transformatie	24
5.2.	Programma 4 Digitale dienstverlening	27
5.3.	Programma 5 Organisatie en samenwerking	29
5.4.	Programma 6 Informatie - datastromen	31
5.5.	Programma 7 Informatieveiligheid en privacy	33
5.6.	Programma 8 Waterveiligheid	35
5.7.	Programma 9 Watersysteem	36
5.8.	Programma 10 Waterketen	38
6.	Programmaverantwoording projecten met derden	40
6.1.	Programma 12 SAW@	41
6.2.	Programma 13 Basisdata	43
6.3.	Programma 14 Informatiehuis Water	44
6.4.	Programma 15 Kassiersfunctie	46

7.	Jaarrekening 2023	47
7.1.	Exploitatierkening naar programma's	47
7.2.	Exploitatierkening naar kosten – en opbrengstensoorten	48
7.3.	Toelichting exploitatierkening	48
7.4.	Balans	49
7.5.	Waarderingsgrondslagen	51
7.6.	Toelichting balans	53
7.7.	Topinkomens	58
	Besluit Algemeen bestuur	62
	Controleverklaring	63
8.	Bijlagen	64
8.1.	EMU saldo	64

---

1. Voorwoord

Voor u liggen de jaarstukken 2023 van Het Waterschapshuis (hWh).

In 2023 zien we dat de stijgende lijn in de hoeveelheid werk van de afgelopen jaren, duidelijk wordt voortgezet. De in 2023 vastgestelde vaarkaat van de Unie van Waterschappen en de strategienota van de opdrachtgeverstafel (OGT) laten zien dat waterschappen voor grote uitdagingen staan waarin ze samen willen optrekken, met ondersteuning van hWh. Uitgedrukt in uren ligt de realisatie 16% hoger dan in 2022. Daarmee hebben we mooie resultaten kunnen bereiken en bijgedragen aan de samenwerkingsopgave van de waterschappen. Ondanks de zichtbare groei in de inzet van hWh, is deze groei niet voldoende geweest om alle projecten volledig ten uitvoer te brengen. Hoewel de huidige arbeidsmarkt erg krap is, hebben we in 2023 toch een flink aantal vacatures weten in te vullen. Ook waterschappen voelen de krapte op de arbeidsmarkt, waardoor het voor hWh steeds lastiger wordt om medewerkers vanuit de watersector te kunnen inzetten. We zien daarom een stijgende lijn van inhuur en medewerkers die in dienst komen bij hWh. Door kritisch te zijn op inhuurtarieven en door het stijgend aantal medewerkers in loondienst bij hWh, hebben we de stijgende trend in de uurtarieven kunnen drukken. Daarmee hebben we een kostenbesparing gerealiseerd ten opzichte van de begroting. We verwachten dat de arbeidsmarkt ook de komende jaren krap zal blijven. Daarom heeft eind 2023 het Algemeen bestuur besloten dat we meer medewerkers in loondienst kunnen nemen. Het uitgangspunt blijft dat we waar mogelijk medewerkers uit de sector op tijdelijke basis aan de projecten laten werken.

In de bedrijfsvoering lag de focus op een drietal thema's. Vanuit het thema *veilige werkomgeving* is gewerkt aan de professionalisering van (het beheer van) de kantoorautomatisering. We hebben binnen de organisatie de onderwerpen informatieveiligheid en privacy naar een hoger niveau kunnen brengen, wat eind 2023 is bevestigd in een mooie uitkomst van de landelijke BIO audit. Er is veel aandacht besteed aan het bewustzijn in de organisatie en met proceseigenaren zijn risicosessies georganiseerd voor meer inzicht in de impact van informatieveiligheid en privacy op ons dagelijks werk. We zien dat informatieveiligheid en privacy nu verder in de werkprocessen verankerd moet worden. Op personeel vlak hebben we gewerkt aan de verbetering van medewerkersparticipatie en is een ondernemingsraad opgezet. Uit het medewerkersonderzoek blijkt dat onze medewerkers meer dan gemiddeld hWh zien als een aantrekkelijk werkgever. Hierbij benoemen ze de prettige werksfeer en de inhoud van het werk als belangrijke pluspunten.

Binnen het thema *professionele organisatie* hebben we de eerste fase van het plan 'herinrichting hWh' opgesteld, dat in hoofdlijnen de doorontwikkeling van hWh beschrijft. In 2024 zal de implementatie van deze eerste fase plaatsvinden. Tevens volgt in 2024 de uitwerking van de tweede fase, waarin de wijzigingen die voortkomen uit de strategienota van de OGT worden uitgewerkt. Inmiddels is een koerscommissie ingesteld die zich buigt over de update van het huidige koersplan.

De wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen zorgt voor een aantal noodzakelijke juridische aanpassingen voor hWh. De aangepaste ontwerpversie ligt nu voor definitieve goedkeuring bij de waterschappen. Definitieve vaststelling volgt in 2024.

Na de waterschapsverkiezingen heeft een wisseling plaatsgevonden van onze bestuursleden. Vanuit het thema *zichtbaarheid* was er aandacht voor de introductie van deze nieuwe bestuurders bij hWh. Door middel van een app, maar ook door het organiseren van regiobijeenkomsten hebben we de nieuwe bestuurders meegenomen in de organisatie hWh, de rol en invloed van bestuursleden en de meerwaarde van samenwerken.

In brede zin wordt het jaar 2023 binnen de budgettaire kaders afgesloten met een positief saldo van € 7,2 miljoen. Er wordt voorgesteld:

1. Ten aanzien van voordelen op afgesloten werkzaamheden en/of activiteiten die niet meer worden uitgevoerd een bedrag van € 4.294.341 terug te laten vloeien naar de deelnemers.
2. Een bedrag van € 2.871.543 toe te voegen aan het saldo projectrekeningen. Dit betreft enkele projecten waarin derden betrokken zijn (programma 13 en 14). In 2024 zijn hiervoor door de stuurgroep geen activiteiten gepland en/of afrekening met deelnemers is (nog) niet wenselijk.

Na de saldoafwikkeling bedraagt het exploitatieresultaat van 2023 nihil. In de hoofdstukken 3 tot en met 6 wordt een samenvatting gegeven van de belangrijkste inhoudelijke en financiële resultaten.

Jaarstukken 2023

2. Leeswijzer

De opbouw van de jaarstukken 2023 volgt de opbouw zoals opgenomen in het Waterschapsbesluit.

Jaarverslag

- Financiële samenvatting
- Paragrafen
- Programmaverantwoording

Jaarrekening

- Exploitatierekening naar programma's
- Exploitatierekening naar kosten- en opbrengstsoorten
- Balans en toelichting op de balans

De begrotingsprogramma's betreffen:

1. Bestuur en organisatie
2. Kennis en verbinden
3. Innovatie en transformatie
4. Digitale dienstverlening
5. Organisatie en samenwerking
6. Informatie – datastromen
7. Informatieveiligheid en privacy
8. Waterveiligheid
9. Watersysteem
10. Waterketen
11. Diensten en beheer (in dit programma zijn momenteel geen projecten ondergebracht)
12. SAW@
13. Basisdata
14. Informatiehuis Water
15. Kassiersfunctie

Per programma worden de geplande en bereikte resultaten uiteengezet in de programmaverantwoording. We hebben de geplande resultaten in de geactualiseerde begroting 2023 geconcretiseerd en samengevat weergegeven in deze jaarrekening.

In de bestuursrapportage 2023-3 en de daarbij behorende bijlages treft u diverse overzichten aan, waaronder de budgetten per project en de overzichten met bijdragen per waterschap.

3. Jaarverslag

3.1. Organisatie – doel en kernwaarden

De kracht van samen

Het Waterschapshuis (hWh) is de regie- en uitvoeringsorganisatie voor de 21 waterschappen op het gebied van informatie- en communicatietechnologie. Wij bevorderen de samenwerking op het gebied van ICT tussen de waterschappen en de andere overheden die actief zijn in de watersector. Onze kernwaarden zijn mensgericht en resultaatgericht.

Bevorderen van samenwerking

hWh heeft als doel het bevorderen en faciliteren van samenwerking op het gebied van informatievoorziening tussen de waterschappen en de andere overheden. Wij ondersteunen bij het:

- verbeteren van de kwaliteit van de bedrijfsvoering;
- besparen/beperken van kosten;
- efficiënter maken van de informatievoorziening;
- vergroten van de innovatieve slagkracht;
- versterken van het imago van de waterschappen als professionele moderne overheid;
- breder samenwerken van de waterschappen en andere overheden.

Opdrachtgever en opdrachtnemer

De waterschappen verlenen opdrachten aan hWh. Na goedkeuring door het dagelijks bestuur (DB) en het sluiten van dienstverleningsovereenkomsten (DVO's), gaan wij aan de slag. Daarbij begeleiden wij op verzoek het hele traject: van aanbesteding via implementatie naar beheer en onderhoud. hWh vervult de rol van regisseur van de samenwerking. Aan de vraagkant bij het formuleren van de vraag en bij de prioritering. Aan de antwoordkant hebben wij ook de rol van beheerder en uitvoerder. hWh kan en wil dit nooit alleen doen. De waterschappen spelen hierbij de bepalende rol.

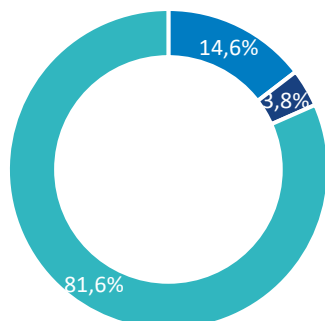
3.2. Financiële samenvatting

Jaarrekening in één oogopslag

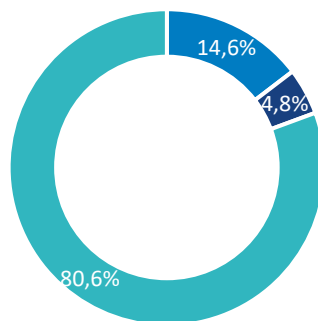
De financiële resultaten 2023 worden in onderstaande cirkeldiagram in hoofdlijn weergegeven.

De instandhouding is faciliterend aan de uitvoering van de projecten. In de geactualiseerde begroting 2023 is 14,6% van het totale begrotingsbedrag benodigd voor de uitvoering van het programma Bestuur en organisatie. De realisatie van de projecten is in 2023 gegroeid, onder andere door de toevoeging van nieuwe projecten. De kosten van Bestuur en organisatie zijn verhoudingsgewijs gelijk aan de geactualiseerde begroting 2023.

Geactualiseerde begroting 2023 in %

Gerealiseerde lasten 2023 in %

- Programma 1. Bestuur en organisatie
- Programma 2. Kennis en verbinden
- Subtotaal projecten

Financiële analyse begroting 2023 en realisatie 2023

Hieronder wordt het totaal van de programma's weergegeven op basis van de geactualiseerde begroting 2023, de begroting na wijzigingen en de realisatie.

Programma	Begroting 2023	Begrotingswijzigingen BERAP1	Begrotingswijzigingen BERAP2	Begrotingswijzigingen BERAP3	Saldo begroting 2023	Lasten BERAP 3	% t.o.v. begroting
Programma 1. Bestuur en organisatie	4.783.440	-	-	-	4.783.440	4.137.352	86%
Programma 2. Kennis en verbinden	1.255.983	-	-	-	1.255.983	1.349.577	107%
<i>Subtotaal instandhouding</i>	<i>6.039.423</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>6.039.423</i>	<i>5.486.929</i>	<i>91%</i>
Programma 3. Innovatie en transformatie	2.008.333	-	-110.000	-	1.898.333	1.655.365	82%
Programma 4. Digitale dienstverlening	1.547.035	282.373	-488.600	-	1.340.808	1.089.055	70%
Programma 5. Organisatie en samenwerking	3.271.042	55.000	-19.000	381.823	3.688.865	2.581.687	79%
Programma 6. Informatie - datastromen	1.915.162	-	-199.862	-	1.715.300	1.505.090	79%
Programma 7. Informatieveiligheid en privacy	2.071.060	368.000	-265.000	-	2.174.060	2.009.679	97%
Programma 8. Waterveiligheid	316.100	-	50.000	-	366.100	422.241	134%
Programma 9. Watersysteem	1.447.382	262.999	-150.000	-	1.560.381	1.302.605	90%
Programma 10. Waterketen	2.663.163	638.944	-621.000	-	2.681.107	1.920.011	72%
Programma 11. Diensten en beheer	-	-	-	-	-	-	0%
Programma 12. SAW@	2.039.845	-	-75.000	-	1.964.845	1.604.540	79%
Programma 13. Basisdata	5.638.611	46.000	-	-	5.684.611	4.809.080	85%
Programma 14. Informatiehuis water	2.194.115	-34.088	-	190.720	2.350.747	2.295.755	105%
Programma 15. Kassiersfunctie	1.662.363	656.761	-13.000	-310.829	1.995.295	1.624.608	98%
<i>Subtotaal projecten</i>	<i>26.774.211</i>	<i>2.275.989</i>	<i>-1.891.462</i>	<i>261.714</i>	<i>27.420.452</i>	<i>22.819.717</i>	<i>85%</i>
Totaal	32.813.634	2.275.989	-1.891.462	261.714	33.459.875	28.306.647	86%

In onderstaand overzicht wordt het totaal van de baten en lasten en de afwikkeling van de saldi gepresenteerd.

Programma	Saldo begroting 2023	Baten 2023 BERAP 3	Lasten 2023 BERAP 3	Saldo 2023 BERAP 3	% t.o.v. baten	1. Afrekening deelnemers	2. Mutatie project rekening
Programma 1. Bestuur en organisatie	4.783.440	4.818.281	4.137.352	680.929	14%	680.929	-
Programma 2. Kennis en verbinden	1.255.983	1.255.983	1.349.577	-93.594	-7%	-93.594	-
<i>Subtotaal instandhouding</i>	<i>6.039.423</i>	<i>6.074.264</i>	<i>5.486.929</i>	<i>587.335</i>	<i>10%</i>	<i>587.335</i>	<i>-</i>
Programma 3. Innovatie en transformatie	1.898.333	1.942.083	1.655.365	286.718	15%	286.718	-
Programma 4. Digitale dienstverlening	1.340.808	1.237.549	1.089.055	148.494	12%	148.494	-
Programma 5. Organisatie en samenwerking	3.688.865	3.683.100	2.581.687	1.101.413	30%	1.101.413	-
Programma 6. Informatie - datastromen	1.715.300	1.715.300	1.505.090	210.210	12%	210.210	-
Programma 7. Informatieveiligheid en privacy	2.174.060	2.174.060	2.009.679	164.381	8%	164.381	-
Programma 8. Waterveiligheid	366.100	366.100	422.241	-56.141	-15%	-56.141	-
Programma 9. Watersysteem	1.560.381	1.733.441	1.302.605	430.836	25%	430.836	-
Programma 10. Waterketen	2.681.107	2.681.107	1.920.011	761.096	28%	761.096	-
Programma 11. Diensten en beheer	-	-	-	-	0%	-	-
Programma 12. SAW@	1.964.845	1.889.907	1.604.540	285.367	15%	285.367	-
Programma 13. Basisdata	5.684.611	7.475.250	4.809.080	2.666.170	36%	3.946	2.662.223
Programma 14. Informatiehuis water	2.350.747	2.505.075	2.295.755	209.320	8%	-	209.320
Programma 15. Kassiersfunctie	1.995.295	1.995.295	1.624.608	370.687	19%	370.687	-
<i>Subtotaal projecten</i>	<i>27.420.452</i>	<i>29.398.267</i>	<i>22.819.717</i>	<i>6.578.550</i>	<i>22%</i>	<i>3.707.006</i>	<i>2.871.543</i>
Totaal	33.459.875	35.472.531	28.306.647	7.165.885	0	4.294.341	2.871.543

In hoofdlijnen kan het saldo van € 7,2 miljoen als volgt worden toegelicht:

- Binnen instandhouding heeft de focus het afgelopen jaar gelegen op het onder de aandacht brengen van informatieveiligheid en privacy bij de medewerkers, de professionalisering van de kantoorautomatisering en de herinrichting van de organisatie. De professionalisering van de kantoorautomatisering vroeg meer aandacht en budget dan verwacht. Er is een project uitgevoerd om te verkennen in hoeverre Microsoft waterschappen kan ondersteunen bij het vroegtijdig signaleren van (cyber-)dreigingen en -aanvallen (POC-SOC). Dit traject was niet begroot. Deze posten kunnen worden opgevangen binnen de post onvoorzien. In tegenstelling tot voorgaande jaren hebben we een rentevergoeding van € 0,5 miljoen gekregen op onze schatkistrekening, welke niet was begroot.
- Binnen de projecten met waterschappen (programma's 3 t/m 10 en 15) blijft een saldo van ca. € 3,4 miljoen over. Hiervan is € 1,3 miljoen te verklaren door minder personele inzet door onder andere (langdurige) ziekte en het niet kunnen vervullen van vacatures en € 0,4 miljoen door een besparing op uurtarieven. Het restant is onder andere te verklaren door lagere leverancierskosten dan begroot, bijvoorbeeld door het niet hoeven aanspreken van posten voor onvoorzien kosten en begrote werkzaamheden die niet noodzakelijk bleken. In sommige programma's zijn, met instemming van UO, juist meer kosten gemaakt dan begroot. Dit betreft onder andere de inzet van de ontwikkelgelden in deze programma's.
- Het saldo bij de programma's met derden (programma 12, 13 en 14) van € 3,2 miljoen wordt, net als voorgaande jaren, grotendeels toegevoegd aan het saldo projectrekeningen.

3.3. Paragrafen

3.3.1. Ontwikkelingen in 2023

Vaarkaat, strategienota en koersplan

De Vaarkaat, die onder leiding van de Unie van Waterschappen is opgesteld en is goedgekeurd, geeft de bestuurlijke visie op de digitale transformatie weer en beschrijft de aandachtgebieden waarop samenwerken is gewenst. Centraal staat het datagedreven waterschap. En om sectorbreed verantwoord met data te kunnen werken moeten afspraken gemaakt worden over:

- standaarden m.b.t architectuur, modellen en werkprocessen;
- de omgang met data en digitale technologie;
- data die voldoet aan wet- en regelgeving;
- toegankelijkheid met een beperkte klimaat- en milieuvoetafdruk.

Jaarstukken 2023

In de Strategienota die door de OGT is goedgekeurd en de komende periode in de waterschappen wordt besproken, worden deze thema's verder op strategisch niveau uitgewerkt. Waarbij er extra aandacht is voor de betekenis van digitale transformatie binnen de primaire processen van de waterschappen.

Het bestuur van hWh laat in 2024 bepalen wat de invloed is van deze visie en strategie op de huidige koers van hWh. Hiervoor is een bestuurlijke commissie ingesteld die het huidige koersplan gaat doorlopen en onderzoekt welke onderdelen aanscherping behoeven. Vervolgens wordt de tekst van een verkort koersplan 3.1 opgesteld. Streven is het koersplan 3.1 in de AB-vergadering van april 2024 te bepreken en de AB-vergadering van juni 2024 vast te stellen.

Herinrichting hWh

Uiteindelijk wordt van hWh verwacht dat zij haar bedrijfsvoering aanpast aan deze nieuwe richtingen in de vorm van een bedrijfsplan. Vanwege het feit dat een aantal richtinggevend uitgangspunten pas later in 2023 cq. begin 2024 beschikbaar zijn, terwijl de behoefte om oplossingen te vinden voor knelpunten in de bedrijfsvoering van hWh, is besloten om de herinrichting in 2 fasen uit te voeren, fase 1 per 1 januari 2024 en fase 2 per 1 januari 2025.

Fase 1: hWh zal per 1 januari 2024 de huidige platte organisatiestructuur loslaten en overgaan naar een structuur met afdelingen. Binnen instandhouding wordt een drietal afdelingen ingericht: Algemene zaken, Financiën en Organisatie, Inkoop en Facilitering.

Met de goedkeuring van de 'Ontwikkeling samenwerkingsopgave waterschappen-hWh' eind 2022 is bepaald dat Diensten en Beheer separaat van de huidige Programma's binnen hWh wordt georganiseerd en de sturing meer onder verantwoordelijkheid van het bestuur te laten plaatsvinden. Organisatorisch worden de bestaande dienst- en beheeractiviteiten gedurende 2024 geleidelijk aan overgebracht vanuit de bestaande programma's naar de nieuwe afdeling Diensten en Beheer D&B).

Fase 2: Vanuit de inhoud van de Strategienota en het koersplan 3.1 zal in samenspraak met de OGT de governance van de uitvoering van programma's en projecten worden vormgegeven. Tevens zullen dan de puntjes op de i worden gezet m.b.t. de sturing op diensten- en beheeractiviteiten van hWh. Fase 2 zal uitgewerkt worden in 2024.

Capaciteit

Arbeidsmarkt

De arbeidsmarkt wordt steeds krappere. De waterschappen hebben steeds meer moeite om de flexibele schil van hWh te vullen en daardoor neemt het percentage inhuur toe. Het Algemeen bestuur heeft eind 2023 ingestemd met een verruiming van de huidige personeelskaders, zodat hWh meer medewerkers in loondienst kan nemen. We werken vanuit het principe 'de juiste persoon op de juiste plek', met daarbij de best passende contractvorm. Het Dagelijks bestuur zal samen met de organisatie de ontwikkelingen nauwgezet volgen.

Dit vraagt van hWh om nog meer een aantrekkelijk werkgever en opdrachtgever te zijn: met aandacht voor ontwikkeling en opleiding van medewerkers. De eerste fase van het plan 'Herinrichting hWh' geeft hier mede vorm aan. In het plan schetsen we hoe we als hWh een wendbare organisatie willen creëren. De meest cruciale factor voor een wendbare organisatie is de optimale inzet van medewerkers. Hier geven we vorm aan door het uitwerken van een poule-gedachte, waarbij we de HR-taak binnen hWh evenwichtiger beleggen. Het is in 2023, ondanks de krappe arbeidsmarkt, toch gelukt om rond de 102 rollen in te vullen. Het lukt echter niet altijd om tijdig de juiste persoon te vinden. De gemiddelde tijd die nodig is om een vacature in te vullen lag in 2023 op 72 dagen (2022: 81 dagen). Dit is gemeten vanaf het moment dat de vacature bekend is geworden bij capaciteitsmanagement, tot aan het moment dat de medewerker bij hWh is gestart.

Vertrouwenspersoon

hWh heeft een externe vertrouwenspersoon aangewezen die beschikbaar is voor medewerkers die meldingen of klachten hebben over ongewenst gedrag. De vertrouwenspersoon registreert de gesprekken en rapporteert

Jaarstukken 2023

jaarlijks het aantal meldingen. In 2023 hebben medewerkers geen meldingen gemaakt bij de vertrouwenspersoon.

Arbeidsparticipatie

hWh heeft in 2023 samengewerkt met een werkvoorziening voor de regio Amersfoort. Deze werkvoorziening biedt werk aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Daarnaast maakt het schoonmaakbedrijf die de kantoren en het vergadercentrum van hWh onderhouden, gebruik van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en begeleidt deze mensen daarbij intensief.

Ontwikkelinterventies

Onderstaande aantallen geeft weer waar medewerkers (loondienst hWh) hun persoonlijke ontwikkelbudget (het PBB) voor inzetten. Of waar het centrale budget van hWh wordt aangewend. Het beleid voor medewerkers die ingeleend worden vanuit een overheidsorganisatie is dat de kosten zoveel als mogelijk verhaald worden op hun ontwikkelbudget die begroot is bij de eigen werkgever. Hierdoor is het totaal van alle ontwikkelinterventies niet altijd geheel inzichtelijk. Deze zijn hieronder ook niet meegenomen in de aantallen. Ook teamontwikkelingstrajecten worden hierbij buiten beschouwing gehouden.

- Aantal bestedingsdoelen ten behoeven van professionele ontwikkeling (o.a. vaardigheidstrainingen en kennisopleidingen): 14
- Aantal bestedingsdoelen ten behoeven van persoonlijke ontwikkeling (o.a. coaching en assessments): 2
- Aantal bestedingsdoelen ten behoeven van vitaliteit (o.a. begeleid sporten, vitaliteit coaching): 3
- Aantal medewerkers die vanuit hun PBB vitaliteitsuren hebben gekocht: 0

Trainees zijn op basis van inhuur werkzaam, afhankelijk van hun rol volgen ze een ontwikkelprogramma op maat bij hun werkgever. Verder is er op organisatieniveau aandacht besteed aan een aantal thema's. Zo zijn er workshops zakelijk tekenen gehouden. Daarnaast voerden we het goede gesprek tijdens kampvuursessies over de thema's werkdruk, opleidingsbehoefte en waardering.

BTW

hWh heeft in 2010 een verzoek tot vrijstelling voor de toepassing van omzetbelasting bij de Belastingdienst neergelegd. Het verzoek aan de Belastingdienst was destijds tweeledig, namelijk:

Vrijstelling van BTW op de diensten van hWh aan de waterschappen (koepelvrijstelling);

Vrijstelling van BTW op de diensten van de waterschappen aan hWh.

Ad 1: De Belastingdienst heeft in 2012 schriftelijk bevestigd dat hWh voldoet aan de voorwaarden voor de koepelvrijstelling, daarmee was dit deel van het verzoek tot vrijstelling reeds afgerond in 2012. De koepelvrijstelling zorgde ervoor dat hWh diensten vrij van BTW kon leveren aan waterschappen.

Ad 2: Op dit verzoek is tot op heden, ondanks herhaaldelijke verzoeken van hWh en diverse overleggen, nog geen standpunt ingenomen door de Belastingdienst. De diensten van waterschappen aan hWh worden in rekening gebracht met BTW. Aangezien hWh geen recht had op vooraf trek van de BTW, werkt dit uiteindelijk kostenverhogend voor de waterschappen.

Uitmo 2018 heeft de Belastingdienst plotseling een eendoordeel gegeven. Hieruit blijkt de Belastingdienst wederom geen standpunt heeft ingenomen omtrent verzoek 2. Maar heeft zij de afspraak uit 2012 (verzoek 1) ingetrokken. hWh zou jegens waterschappen niet vrijgesteld van BTW presteren. hWh heeft bezwaar tegen deze uitspraak ingediend en heeft, na afwijzing van het bezwaar door de belastingdienst, een beroepsprocedure gestart. Op 21 februari 2022 heeft de behandeling van deze zaak door de rechter plaatsgevonden, waarbij de rechter hWh in het gelijk heeft gesteld. De belastingdienst is in hoger beroep gegaan bij de rechtbank tegen deze uitspraak. Op moment van schrijven hebben wij ons verweerschrift ingediend en zijn wij in afwachting van het vervolg.

Jaarstukken 2023

3.3.2. Incidentele baten en lasten

Deze paragraaf bevat een overzicht van de baten en lasten die als eenmalig ten opzichte van voorgaande en komende begrotingsjaren moeten worden beschouwd.

In de jaarrekening is geen post incidentele baten en lasten opgenomen.

3.3.3. Onttrekkingen aan overige bestemmingsreserves en voorzieningen

In 2023 zijn er geen bestemmingsreserves en voorzieningen.

3.3.4. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

hWh wil op gestructureerde wijze risico's beheersen. Om die reden is het van belang inzicht te hebben in de risico's zodat passende beheermaatregelen getroffen kunnen worden. Conform artikel 4.19 van Het Waterschapsbesluit bevat de paragraaf betreffende het weerstandsvermogen ten minste:

- a) een inventarisatie van de weerstandscapaciteit, met daarbij een beschouwing over de stand aan het begin, de mutaties en de stand aan het eind van het begrotingsjaar van de algemene reserves en de voorzieningen;
- b) een inventarisatie van de risico's;
- c) het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's.

Inventarisatie van de risico's

Met de inwerkingtreding van de nieuwe Gemeenschappelijke regeling per maart 2015 worden programma/project-specifieke risico's door de deelnemers aan het betreffende programma/project gedragen. Dit betreft de zogenaamde "loden deur". Dit belangrijke principe is verankerd in de Gemeenschappelijke regeling (artikel 4, 5, 36) en verder uitgewerkt in het dienstverleningshandvest (vrijwaringsbepaling) en de dienstverleningsovereenkomsten. Aangezien de programma-/projectrisico's bij de deelnemers liggen, worden de risico's niet meer opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Wel wordt in de bestuursrapportage (per 30 april, 31 augustus en 31 december) inzicht gegeven in de risico's per project.

Naast project specifieke risico's zijn er ook programma overstijgende risico's die het geheel van hWh betreffen. In september 2023 heeft het dagelijks bestuur de risicoanalyse voor hWh herijkt. Uit deze analyse zijn 7 aandachtsgebieden voor het bestuur naar voren gekomen:

1. Gebrek aan capaciteit/kennis: Zowel kwaliteit als tijdige beschikbaarheid en (duurzame) inzetbaarheid van medewerkers en het behoud van kennis.
2. Aantrekkelijk werkgever: heeft hWh voldoende te bieden om voor IT- en andere specialisten in de watersector een aantrekkelijke werkomgeving te zijn.
3. Bestuurlijke controle: Grip van het bestuur op totale begroting, bewaking van rechtmatigheid (o.a. loden deuren) en uitvoerbaarheid programma's.
4. Cybersecurity: informatieveiligheid en AVG volgens de BIO-normen inregelen.
5. Onbenutte potentie: Appreciatie bij de AB's waterschappen van impact digitale transformatie op primaire proces, de potentie van samenwerking op dit thema en de rol van hWh hierbij.
6. Vertrouwen in hWh: Perceptie van te weinig toegevoegde waarde, kwaliteit en wendbaarheid.
7. Compliance Wet en Regelgeving: Hierbij inbegrepen fraude- en corruptierisico's.

In onderstaande tabel zijn deze aandachtsgebieden verwerkt, naast andere risico's. Gelet op het algemene karakter van deze risico's is een financiële vertaling niet mogelijk. De hierboven genoemde risico's die niet zijn opgenomen in de tabel zijn voldoende in control.

Nr.		Risico	Beheersmaatregel
1.	Gebrek aan capaciteit/kennis	Gezien de huidige krapte op de arbeidsmarkt en de toenemende vergrijzing zal capaciteit een	• De populariteit van hWh als de 'place-to-be' is goed. De bekendheid (o.a. op LinkedIn) onder medewerkers van waterschappen groeit gestaag. En de

Nr.		Risico	Beheersmaatregel
		<p>structureel aandachtspunt blijven.</p> <p>Hoofdvraag is hier of hWh goed is ingericht om de uitvoeringsprogramma's succesvol te laten verlopen. Een van de belangrijkste succesfactoren is de programma-/projectmedewerker. Zijn kwalitatief de juiste mensen tijdig beschikbaar en kunnen zij duurzaam worden ingezet?</p> <p>a. Kan hWh haar imago binnen de Waterschappen en de watersector blijven verbeteren of handhaven?</p> <p>b. Kan hWh zorgdragen dat de juiste capaciteit in mensen beschikbaar is voor de programma's en instandhouding?</p> <p>c. Kan hWh voor haar medewerkers een veilige en gezonde werkomgeving bieden?</p>	<p>continu lopende campagne om zowel binnen de waterschappen als in de markt hWh op een positieve manier als een goede carrièrestap onder de aandacht te brengen, heeft zijn uitwerking. We zien mooie resultaten in het medewerkersonderzoek. De al enkele jaren durende krapte op de arbeidsmarkt vraagt steeds meer inspanning om de juiste persoon, met de juiste kennis en ervaring, op tijd aan de juiste rol te koppelen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • De nieuwe tendens is dat mensen bij het maken van hun keuzes vooral ook er op letten of ze in hun nieuwe rol tot bloei kunnen komen en hun waarde op de arbeidsmarkt groeit. Intussen wordt door een team nagedacht met welke aanpak en tools hWh het doorgroeien van medewerkers kan blijven waarmaken. • Medewerkers voelen zich vanaf het prilste begin welkom. De ontwikkelde on-boarding-app en het hierop aangepaste on-boarding proces werpen hun vruchten af. • Tot slot worden er acties ondernomen om medewerkers te verleiden om weer meer naar kantoor te komen om ook van elkaar te leren. <p>In de vergadering van 23 november 2023 heeft het Algemeen bestuur ingestemd dat hWh kan werken vanuit het principe 'de juiste persoon op de juiste plek', met daarbij de best passende contractvorm.</p>
2.	Bestuurlijke controle	<p>Hoofdvraag is hier: "Hoe kan het algemeen bestuur in control blijven over de activiteiten die hWh uitvoert?" Waarbij het uitgangspunt is dat de governance niet ter discussie wordt gesteld.</p> <p>Met als deelvragen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hoe de rechtmatigheid te bewaken dat de middelen ingezet voor hWh voor de juiste activiteiten en resultaten worden ingezet? Anders gezegd: Hoe te bewaken dat hWh alleen die opdrachten aanneemt die uitvoerbaar zijn (juiste mensen beschikbaar, binnen wettelijke kaders), urgent en van nut zijn voor de waterschappen? 	<ul style="list-style-type: none"> • hWh heeft de afgelopen jaren hard gewerkt om aantoonbaar de, in de projecten, gevraagde resultaten te leveren. Het systeem Prosa doet wat het moet doen en de afgelopen jaren heeft de accountant geen opmerkingen meer. • Er ligt een nieuwe strategienota. Binnen de huidige programma's zijn doelen met meerjarenplannen opgesteld en wordt reeds gewerkt met jaarplannen. In business cases wordt beter aangegeven wat de urgentie is en wat het eindresultaat moet zijn. Alvorens beheer projecten te verlengen wordt vaak eerst een evaluatie uitgevoerd. • hWh rapporteert en communiceert over de behaalde resultaten. • Er loopt een onderzoek naar de mogelijkheden om meer uit de uitvoeringstoets en de inhoud van Business Cases te halen.

Nr.		Risico	Beheersmaatregel
		<ul style="list-style-type: none"> • Hoe te bewaken dat hWh de gevraagde resultaten levert? • Hoe de loden deuren te handhaven, bij minder bureaucratie? 	
3.	Cybersecurity	<p>Het informatieveiligheid dreigingsniveau in Nederland wordt steeds hoger. Al veel sectoren in Nederland zijn in aanraking gekomen met cybercriminaliteit. De waterschappen hebben afgesproken om door te groeien naar volwassenheidsniveau 4 en op de achtergrond de bijbehorende informatieveiligheid en privacy op orde te hebben. Ook het Algemeen bestuur van hWh heeft de opdracht gegeven om zo snel mogelijk op het gebied van informatieveiligheid aan volwassenheidsniveau 4 te voldoen.</p>	<p>Hiervoor loopt in 2023 het interne project BIO. Naast een technisch optimale inrichting van de infrastructuur is het belangrijk dat bestuur, directie en organisatie zich continu bewust zijn van hun verantwoordelijkheid op gebied van informatieveiligheid en privacy. Dit betekent dat alle medewerkers en bestuursleden zich continu trainen in het omgaan met de dreiging en het bewust zijn dat gedrag de zwakste schakel kan zijn. Bestuur en directie moeten zich realiseren dat informatieveiligheid en privacy continu op de agenda moet staan om te bezien of de genomen maatregelen nog werken en voldoende garantie bieden voor een veilige werkomgeving zoals van een overheidsorganisatie verwacht mag worden. Daarom heeft het bestuur hiervoor apart een portefeuillehouder aangesteld.</p>
4.	Onbenutte potentie	<p>De hoofdvraag is: Hoe kan de kennis binnen hWh worden ingezet om waterschappen te helpen om kansen te identificeren voor de realisatie van hun bestuurlijke ambities door het gebruik van digitalisering en digitale transformatie. Ieder waterschap blijft verantwoordelijk voor de beslissing of zij deze kansen wil benutten.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • hWh begeleidt en investeert in het proces (o.a. werksessies van de omgevingsmanagers met de innovatie-medewerkers binnen de waterschappen) om samen met de waterschappen te komen tot een goede gegevensuitwisseling over innovatie binnen de waterschappen. • hWh heeft het platform Winnovatie bij waterschappen geïmplementeerd. • Samen met STOWA is een landingsbaan van toegepast onderzoek naar implementatie opgezet. • Een gespecialiseerd beleidsmedewerker voor Digitale Transformatie is aangetrokken. • Leerlijnen zijn opgezet en worden gegeven voor bestuurders, directie en medewerkers. hWh, UvW en STOWA hebben deze leerlijn gezamenlijk gevolgd.
5	Financiële positie Waterschappen	<p>Bezuinigingen en financiële positie bij waterschappen. hWh wordt gefinancierd door de deelnemende waterschappen. Bij verdergaande noodzaak tot bezuinigingen en bij een verslechterende financiële positie van waterschappen zal dat invloed kunnen hebben op de financiële huishouding van hWh.</p>	<p>Voor de instandhouding is een zekere minimale bezetting noodzakelijk en moet het mogelijk zijn mee te groeien wanneer de projecten daarom vragen.</p>

Jaarstukken 2023

Inventarisatie van de weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit structurele weerstandscapaciteit en incidentele weerstandscapaciteit.

De structurele weerstandscapaciteit bestaat in de begroting van hWh uitsluitend uit de post onvoorzien. In de Gemeenschappelijke regeling (artikel 37 lid 2) is opgenomen dat de begroting een bedrag voor onvoorzien uitgaven bevat. In de geactualiseerde begroting 2023 is een bedrag van € 250.000 opgenomen voor onvoorzien in het programma Bestuur en organisatie. De post voor onvoorzien kosten is ingezet om het tekort op facilitair (kantoorautomatisering) te dekken voor circa 160.000 euro, het uitvoeren van een POC SOC voor 64.000 euro en subsidie advieskosten van 11.000 euro.

Er is geen incidentele weerstandscapaciteit aanwezig bij hWh.

Uiteindelijk zullen de waterschappen op grond van artikel 41 van de Gemeenschappelijke regeling er steeds voor zorg dragen dat hWh te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan al zijn verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen. De waterschappen zijn daarmee risicodragers voor eventuele risico's en tekorten die ontstaan bij hWh.

3.3.5. Financiering

Deze paragraaf geeft inzicht in de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille.

Treasurystatuut

Op 8 februari 2018 heeft het AB het treasurystatuut vastgesteld. Hierin is het beleid rondom treasury opgenomen. Met de introductie van schatkistbankieren zijn andere uitzettingen niet meer van toepassing.

Algemene ontwikkelingen inzake de treasuryfunctie en vermogensbehoefte

hWh wordt gefinancierd door de waterschappen. De geldstromen die hWh aan leveranciers betaald worden zo goed mogelijk afgestemd op de geldstromen die hWh van waterschappen ontvangt. Het was voor hWh niet nodig om extra liquide middelen aan te trekken.

Renterisiconorm en kasgeldlimiet

Renterisiconorm is een bedrag ter grootte van een percentage van het begrotingstotaal van het openbaar lichaam bij aanvang van het jaar. In de uitvoeringsregeling Financiering Decentrale Overheden is dit percentage voor gemeenschappelijke regelingen vastgesteld op 20% van het primaire begrotingstotaal 2023 van circa € 21,5 miljoen is € 4,3 miljoen. Het renterisico op de vaste schuld mag de renterisiconorm niet overschrijden. hWh had in 2023 geen aflossingsverplichting en blijft hiermee binnen de renterisiconorm.

Kasgeldlimiet is een bedrag ter grootte van een percentage van het begrotingstotaal van het openbaar lichaam bij aanvang van het jaar. In de uitvoeringsregeling Financiering Decentrale Overheden is dit percentage voor gemeenschappelijke regelingen vastgesteld op 8,2% van het primaire begrotingstotaal 2022 van circa € 21,5 miljoen is € 1,8 miljoen. De gemiddelde netto-vlottende schuld per kwartaal mag de kasgeldlimiet niet overschrijden. hWh heeft in 2023 geen leningen aangevraagd en blijft hiermee onder het kaslimiet.

Risicobeleid

Het risicobeleid is in het treasurystatuut vastgelegd: risicomijdend.

Op dit moment heeft hWh geen derivaten of andere complexe financiële producten en is er uitsluitend een bankrekening bij de NWB en de Rabobank.

Treasury organisatie

De treasury organisatie is opgezet conform de uitgangspunten die in het treasurystatuut zijn vastgelegd.

Jaarstukken 2023

3.3.6. Verbonden partijen

Deze paragraaf geeft inzicht in:

- De visie op verbonden partijen in relatie tot de realisatie van doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting;
- De Beleidsvoornemens omtrent Verbonden Partijen.

Verbonden partijen zijn rechtspersonen waarmee hWh een bestuurlijke en financiële band heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij uit hoofde van het stemrecht. Er is sprake van een financieel belang wanneer hWh middelen ter beschikking heeft gesteld en het risico die kwijt te raken bij faillissement. Hiervan is ook sprake als financiële problemen bij verbonden partijen verhaald kunnen worden op hWh.

hWh kent in 2023 geen verbonden partijen zoals bedoeld in het Waterschapsbesluit en het BBVW.

3.3.7. Bedrijfsvoering

De paragraaf bedrijfsvoering geeft inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering.

Financiën

De planning & control cyclus is in 2023 conform de richtlijnen uitgevoerd:

- De jaarrekening 2022 is op 29 maart 2023 voorzien van een goedkeurende controleverklaring.
- De geactualiseerde begroting 2023 en de begroting 2024 zijn tijdig voor een zienswijzeprocedure aangeboden aan de waterschappen en op 20 april 2023 door het AB vastgesteld.

Als gevolg van gewijzigde wet- en regelgeving, moet in 2025 het DB in een onderdeel van de jaarrekening, de rechtmatigheidsverantwoording, aangeven of de in de jaarrekening opgenomen financiële feiten in overeenstemming met de daarvoor geldende regels tot stand zijn gekomen. Het DB legt dan verantwoording af over de zogenoemde financiële rechtmatigheid. Hiermee vervalt het zelfstandige oordeel van de accountant over de rechtmatigheid; hij neemt zijn oordeel over de rechtmatigheidsverantwoording mee in zijn oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening. De controle op rechtmatig handelen zal in de nieuwe situatie door hWh zelf worden uitgevoerd. In voorbereiding hierop hebben reeds gesprekken met de accountant plaatsgevonden en wordt er deelgenomen aan de voorbereidende bijeenkomsten gefaciliteerd door de UvW.

Kantoorautomatisering

Op het gebied van hybride werken is er veel verbeterd in de stabiliteit van de audiovisuele middelen op kantoor, echter blijft hier voor nog wel aandacht nodige om de laatste nodige verbeteringen in de stabiliteit en verder uitnutting door te voeren.

Voor de werkplek zijn er stappen gezet in het verder professionaliseren van de dienstverlening en het functioneel en technisch beheer. Zo worden laptops geüpdatet naar Windows 11, gaan we telefoons in beheer nemen met mobile device management en is de start gemaakt met het schrijven van de aanbesteding stukken voor IT beheer (onder andere de 2^e en 3^e-lijns ondersteuning voor werkplekken).

Uit de archief toezichthouders rapportage is gebleken dat er grote stappen zijn gezet in het op orde brengen van de informatie huishouding van hWh. De eerste stukken zullen begin 2024 zullen de stukken worden overgebracht naar archief Eemland of worden vernietigd.

Facilitair

Door het hybride werken zijn veel teams/ collega's nog niet met regelmaat op kantoor aanwezig. We zijn bezig om te kijken hoe we collega's meer naar kantoor kunnen trekken. Een van de acties is het organiseren van een gezamenlijke lunch op kantoor, om zo ook informeel met elkaar in contact te komen. De gezamenlijke lunch is een groot succes. Veel medewerkers maken er gebruik van en het is een daardoor een goede plek voor ontmoeting.

Jaarstukken 2023

Daarentegen zien we ook dat organisatie groeit en wordt het steeds lastiger een werkplek te vinden op drukke kantoor dagen. Er zijn plannen gemaakt voor een kleine verbouwing, waardoor er meer werkplekken worden gecreëerd. Dit zal begin 2024 uitgevoerd worden. Ook hebben we verder aandacht besteed aan het optimaal gebruikmaken van de vergaderruimten en de audiovisuele middelen. Er is de keuze gemaakt voor roomdisplays, deze worden in 2024 geïmplementeerd. Door de roomdisplays is het ter plekke inzichtelijk welke ruimten beschikbaar zijn en kunnen ruimten ook ter plekke gereserveerd worden.

Informatiebeveiliging en privacy

In het project veilige (digitale en fysieke) werkomgeving is de afgelopen anderhalf jaar gewerkt op twee sporen. In het eerste is de hWh IT ontvlochten van Waterschap Vechtstromen. Het IT-beheer is in eigen huis ingericht. Zowel technisch, als organisatorisch heeft de IT dienstverlening opnieuw vorm gekregen. Dat is relatief geruisloos gegaan; 'de winkel bleef open tijdens de verbouwing'. Onze IT-organisatie bestaat nu uit de onderdelen IT-beheer (hardware, netwerk, Microsoft Azure/365), functioneel beheer (centrale applicaties en inrichting), en informatiemanagement (data- en documentbeheer).

In het tweede spoor is hard gewerkt aan informatieveiligheid: vanuit eisen van de BIO, de AVG en het inrichten van de PDCA (ondersteund met een cybermanagementsysteem) heeft de organisatie in zijn bedrijfsvoering een grote stap gemaakt in volwassenheid. Er is onder andere gewerkt aan bewustwording onder de medewerkers. We ontwikkelde personeelsbeleid op het gebied van informatieveiligheid waardoor medewerkers beter weten wat er van hen verwacht wordt.

Met het beleggen van eigenaarschap in de lijn is een belangrijke stap gezet in het borgen van informatieveiligheid en privacy in de werkprocessen. In de landelijke BIO audit eind vorig jaar is dit gewaardeerd met een mooie score op ons volwassenheidsniveau.

Communicatie

Om onze zichtbaarheid te vergroten hebben we een contentstrategie ontwikkeld, zodat we waterschappers gericht en (pro-)actiever kunnen laten vertellen wat onze meerwaarde is over relevante thema's. De opgefriste corporate story dient als basis. Er zijn:

- 16 verhalen van waterschappers gepubliceerd op onze website
- 3 video's en 2 uitleg-animaties gemaakt en verspreid
- 3-4 LinkedIn berichten per week gepost (groei van 734 volgers).

We hebben meer bereik gekregen. We informeren waterschappen over onze activiteiten en de waarde daarvan voor hen en profileren we ons als aantrekkelijke werkgever.

We hebben van het jaarverslag 2022, de bestuursrapportages 2023 en begroting 2024 leesbare en digitale bestuurlijke samenvattingen gemaakt. Om bestuurders snel op vlieghoogte te brengen is er een introductie-app voor nieuwe bestuurders gemaakt, meegewerkt aan de regionale informatiesessies en de strategische sessie bestuurders/OGT. Ook zijn een aantal roadshows voorbereid.

Er is een plan van aanpak gemaakt om de evenementen die we organiseren te professionaliseren, waardoor organisatoren ontzorgd worden en dubbelingen op tijd herkend worden.

Inkoop

Het Ambitiweb is een visualisatietool die in één oogopslag de duurzaamheidsambities van een organisatie of een productgroep, levering, dienst laat zien, verdeeld over verschillende thema's en uitgedrukt in 3 ambitieniveaus. Werken met het Ambitiweb levert winst op voor de drie P's; People, Planet en Prosperity, oftewel: mens, milieu en welvaart. De tool helpt om ambities gestructureerd te vertalen naar concrete duurzaamheidsmaatregelen voor een project, programma of organisatie.

Aan de hand van twee ambitiewebsessies is bepaald in welke mate hWh kan bijdragen aan de landelijke ambities (van de waterschappen) en welke maatregelen hierbij zouden passen. Diverse medewerkers uit verschillende geledingen van de organisatie hebben deelgenomen aan deze werksessies. Op dit moment wordt de definitieve rapportage afgerond.

Jaarstukken 2023

Belangrijke eerste aanbevelingen uit het concept-rapport vormen een vertrekpunt voor onze verdere acties in 2024:

- Zet voor het behalen van de ambities deze om in duurzaamheidsbeleid. Hiervoor is een bestuurlijk besluit nodig en ondersteuning bij de realisatie van de opdracht. Dit beleid kan worden geconcretiseerd door een duurzaamheidsparagraaf op te nemen in het bedrijfsplan, de jaarplannen en de themaplannen;
- Wijs een duurzaamheidscoördinator aan welke ondersteund wordt door een paar collega's. Dit hoeft geen volledige functie te zijn, maar kan een rol zijn die iemand naast zijn/haar functie invult. Dit duurzaamheidsteam heeft tijd om best practices te verzamelen en kan de collega's helpen bij de toepassing daarvan. Tevens zorgen ze voor controle en monitoring gericht op het halen van de duurzaamheidsambities;
- Om duurzaamheid vorm te geven is het nodig hier extra tijd en daarmee budget voor beschikbaar te stellen. Vaak hoeft een duurzame oplossing niet duurder te zijn, maar in sommige gevallen is extra budget voor een duurzame keuze wel noodzakelijk;
- Door duurzaamheid te beleggen bij een team ben je er nog niet. Draagvlak bij de rest van de organisatie is van belang. Uiteindelijk zullen de projectmanagers en lijnmanagers gezamenlijk de verantwoordelijkheid moeten dragen voor het behalen van de duurzaamheidsambities van Het Waterschapshuis;
- Naast het borgen van de afspraken is het van belang om mensen te informeren en te enthousiasmeren. Een communicatieplan gericht op bewustwording kan hierbij helpen. Een maatregel is om de duurzaamheidsambities en in hoeverre deze worden gehaald te narrow casten op de schermen in het gebouw. Daarnaast kunnen inspiratiesessies worden georganiseerd gericht op kennisverdieping en verbreding over wat de impact is en welke ontwikkelingen er zijn.

Met de uitkomsten van het ambitieweb en de nulmeting gaan we de geïdentificeerde ontwikkelmogelijkheden om Duurzaam Opdrachtgeven te implementeren binnen hWh oppakken. Een strategische verkenning waarin met budgethouders aan 'klantzijde' wordt gesproken over de duurzame doelen waar zij voor staan en hoe hWh daarbij kan ondersteunen, behoort ook tot de mogelijkheden.

Personeel en organisatie

Door het uitvoeren van werkbelevingsonderzoek, het houden van kampvuurgesprekken en onze deelname aan het sectorale medewerkers onderzoek is er meer inzicht in de werkbeleving van onze medewerkers. Belangrijkste punten van inzicht: meer aandacht voor transparante waardering, gestructureerde aandacht voor ontwikkeling én een gezonde werkdruk. Voor de bevordering van medewerkersparticipatie is in december de OR van hWh geïnstalleerd.

We merken een groeiende behoefte onder medewerkers voor het voeren van gesprekken over hun persoonlijke ontwikkeling; daarbij bleek uit de HR-monitor uitgevoerd door het A&O-fonds dat hWh-medewerkers het meeste hun persoonlijk ontwikkelbudget aanspraken van alle organisatie uit de sector waterschappen. Hieruit maken we voorzichtig op dat hWh-medewerkers t.o.v. de sector vaker een opleiding volgden.

Binnen hWh werken we met trainees. Waarbij we hen inhuren via een bureau die hun in een passende opleiding voorziet. Van deze trainees zijn er afgelopen jaar 4 trainees in een functie binnen hWh geland. Om met (project)teams het gesprek te voeren over de aanwezige talenten en de inzet daarvan, ontwikkelden we een talentenworkshop.

We maakte een ontwikkelstap in onze arbeidsmarktcommunicatie om meer zichtbaarheid van hWh te creëren. Zo werden er filmpjes van medewerkers opgenomen die vertellen over hWh en de inhoud van verschillende functies.

Jaarplan 2023

In het jaarplan 2023 zijn diverse thema's en speerpunten benoemd die aansluiten bij de bestuurlijke risicogebieden waar binnen de dagelijkse bedrijfsvoering aan zal worden gewerkt. Ook zijn interne projecten benoemd, die in 2023 extra aandacht krijgen en waarvoor extra middelen nodig zijn. In 2023 is € 400.000

Jaarstukken 2023

beschikbaar in de begroting voor de interne projecten vanuit de pot 'kwaliteitsborging'. Zo werd er gewerkt aan de thema's 'Veilige werkomgeving', 'Professionele organisatie' en 'Zichtbaarheid'.

Aantal medewerkers en Ziekteverzuim

Het aantal medewerkers werkzaam bij hWh bedroeg op 31 december 2023 167 (31 december 2022: 150). hWh heeft op 31 december 2023 52,6 FTE in loondienst (46,7 FTE gemiddeld in geheel 2023).

In aantallen ziet de capaciteit op 31 december 2023 er als volgt uit:

	Stand op 31-12-2023	Stand op 31-12-2022
In loondienst	58	41
Inleen van waterschappen	36	44
Inhuur van de markt	63	47
Trainees	6	11
Inhuur van de overheid	4	7
Totaal	167	150

Het ziekteverzuim bij de medewerkers in loondienst is in 2023 gemiddeld 8,4%. Dit ligt ver boven de interne streefnorm van maximaal 1,9%. Het hoge ziekteverzuim wordt met name veroorzaakt door langdurige ziekten (veelal niet werk gerelateerd).

Wet open overheid (Woo)

De Woo is 1 mei 2022 in werking getreden. Het doel van deze wet is om als overheid opener en toegankelijker te worden door meer overheidsinformatie dan voorheen sneller openbaar te maken en deze ook voor iedereen gemakkelijker toegankelijk te maken. Waterschappen hebben zich via hWh, in samenspraak met de Unie van Waterschappen, verzameld in een project "Wet open overheid" en hebben hier subsidie voor mogen ontvangen. hWh sluit aan bij dit project.

Op grond van artikel 3.5 van de Woo wordt in dit jaarverslag op hoofdlijnen een beschrijving gegeven van de activiteiten die zijn uitgevoerd in 2022 op de thema's actieve en passieve openbaarmaking en verbetering van de informatiehuishouding.

- Actieve openbaarmaking: In de wet wordt een aantal informatiecategorieën gespecificeerd die in ieder geval actief openbaar gemaakt moeten worden. Diverse documenten die hieronder vallen werden door hWh al openbaar gemaakt (denk aan de publicatie van de AB-stukken op de website). Aanvullend hierop heeft hWh de agenda en besluitenlijst openbaar gemaakt. Verdere specificatie van de informatiecategorieën wordt in het landelijke project uitgewerkt en hWh zal deze gefaseerde uitwerking en invoering op de voet volgen. hWh heeft zich als openbaar lichaam op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen geregistreerd bij het Platform Open Overheidsinformatie (tijdelijke werknaam: 'PLOOI') en zal stapsgewijs verder aansluiten op deze digitale infrastructuur die door de minister van BZK in stand wordt gehouden.
- Passieve openbaarmaking: Binnen hWh is een contactpersoon voor de Woo aangewezen om vragen van burgers te beantwoorden over de beschikbaarheid van publieke informatie.
- Informatiehuishouding: hWh sluit aan bij het waterschapsbrede project Implementatie Woo. Binnen de uitvoering van dit project zal met behulp van de Unie van Waterschappen inzichtelijk worden gemaakt wat nodig is om naast de huidige werkwijzen verder te voldoen aan de Woo.

3.3.8. EMU Saldo

In de paragraaf betreffende het EMU-saldo wordt het EMU-saldo gespecificeerd overeenkomstig de bij ministeriële regeling gestelde regels. In de bijlage is het EMU saldo berekend op € 202.000.

3.3.9. Wet normering topinkomens

Ingevolge artikel 4.30 van Het Waterschapsbesluit wordt in de jaarrekening een paragraaf over topinkomens opgenomen. De Wet Normering Topinkomens (WNT) is met ingang van 2013 van toepassing en verbiedt organisaties met topfunctionarissen in de (semi)publieke sector beloningen en ontslagvergoedingen overeen te komen hoger dan de geldende WNT norm. Daarnaast is sprake van een openbaarmakingsverplichting voor alle topfunctionarissen en overige medewerkers die een bezoldiging genieten boven de geldende bezoldigingsnorm. In 2023 voldoet hWh aan de wet normering topinkomens. In hoofdstuk 7.7 is een specificatie opgenomen met betrekking tot de topinkomens.

4. Programmaverantwoording instandhouding

In hoofdstuk 4 worden de begrotingsprogramma's instandhouding uitgewerkt. Dit betreft de volgende programma's:

- Bestuur en organisatie
- Kennis en verbinden

4.1. Programma 1 Bestuur en organisatie

Het programma Bestuur en organisatie heeft tot doel het nadenken over en het neerzetten van een organisatie die de gevraagde resultaten levert voor de opdrachten vanuit de waterschappen.

Wat willen we bereiken?

1. **Veilige werkomgeving:** Een werkomgeving die veilig is, veilig voelt en die blijvend voldoet aan wet- en regelgeving.
2. **Professionele organisatie:** Kwalitatief en kwantitatief de waterschappen ondersteunen in de beweging van digitale transitie naar digitale transformatie.
3. **Zichtbaarheid:** Het is duidelijk wat hWh doet en wat hiervan de meerwaarde is voor de waterschappen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Veilige werkomgeving

- In 2023 hebben we veel verbeteringen doorgevoerd in de werkomgeving. Zowel in de processen als de infrastructuur. Maar bovenal hebben we geïnvesteerd in het bewust veilig handelen van onze medewerkers. Er is in Q3 en 4 een BIO-audit uitgevoerd. We zijn goed op weg richting het gewenste volwassenheidsniveau van 4. Bestuurlijk is er tevredenheid over de gerealiseerde verbetering. Met de resterende verbeterpunten gaat de organisatie aan de slag.
- De Arda e-learning wordt door 112 van de 181 medewerkers actief gevolgd (63%). 32% van de actieve gebruikers loopt maximaal 2 modules achter (en is hiermee bij voor onze begrippen bij met Arda.)

Professionele organisatie

- Wegens vertraging in de vaststelling van de strategienota, hebben we ons bedrijfsplan in twee fasen opgesplitst. De eerste fase is goedgekeurd en bestuurlijk besproken. Dit betreft een aanpassing op de hoofdstructuur en het invoeren van een afdeling diensten en beheer. Deze structuur is op 1 januari 2024 ingegaan en wordt in de eerste helft van 2024 verder uitgewerkt. De tweede fase wordt ook in 2024 uitgewerkt en zal uiterlijk 1 januari 2025 ingaan.

Zichtbaarheid

- Om de nieuwe bestuurders te informeren over het Waterschapshuis hebben we een online introductie gemaakt met daarin alle relevante informatie.
- Er zijn drie regiobijeenkomsten geweest waarin we de aanwezige AB-leden op vlieghoogte zijn gebracht over hWh.
- We hebben besloten dat Microsoft Dynamics het leidende relatiemanagementsysteem wordt.

4.2. Programma 2 Kennis en verbinden

Het programma Kennis en verbinden heeft als doel om kennis aan de waterschappen toe te voegen en de waterschappen te faciliteren in het delen van kennis onderling. Deze kennis betreft nieuwe technieken en nieuwe organisatievormen in het kader van digitale transformatie. Ook faciliteert het Waterschapshuis de waterschapsbrede overleggen zoals van het i-platform, de OGT en de UO's.

Wat willen we bereiken?

Omdat het Waterschapshuis er is voor de waterschappen, willen we van alle waterschappen de wensen weten en die voor hen waarmaken. Evaluaties tonen aan dat de opdrachten vaak vaag zijn doordat we het voor alle waterschappen goed willen doen. Dat leidt geregeld tot oplossingen die niet 100% de lading dekken. Dit willen we verbeteren! Aan de voorkant gaan we de opdrachten duidelijker en specifieker verwoorden zodat we resultaten leveren conform afspraak. Kwaliteit van dienstverlening en resultaatgericht werken moeten onderdeel zijn van het DNA van het Waterschapshuis. De evaluaties gaan we intern terugkoppelen aan de organisatie zodat we er echt van kunnen leren. We streven naar een tevredenheidscijfer van een 7,5.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Het project Zuiveringen-informatie (Z-info) is geëvalueerd.
- Er is een gezamenlijke informatieve sessie (thema o.a. AI) voor het algemeen bestuur van hWh gezamenlijk met de OGT georganiseerd.
- De Unie van waterschappen ondersteunt bij het opstellen van de Vaarkaat. Deze is inmiddels door Unie van Waterschappen vastgesteld.
- Het i-platform ondersteunt bij het opstellen van de Strategienota, die aansluit op de vaarkaat. Deze is vastgesteld door de OGT en ligt nu ter beoordeling voor bij de waterschappen. De onderliggende uitwerking in themaplannen vindt nu plaats en zal in april 2024 worden afgerond. Ook hierbij levert hWh waar nodig informatie.
- De voorbereiding van de Koerscommissie die een koersplan opstelt dat vanuit het bestuur richting geeft aan de activiteiten van hWh, is afgerond. De update van dit koersplan start in januari 2024.
- Er zijn diverse bezoeken afgelegd bij waterschappen. Onder andere bij Aa en Maas, Zuiderzeeland en Delfland. Deze bezoeken zijn met name gericht op het ophalen van wensen om gezamenlijk activiteiten uit te gaan voeren en om aan (nieuwe) bestuurders uit te leggen hoe de samenwerkingsconstructie hWh meerwaarde biedt.
- We zijn gestart met uitwerken van een handelingskader voor hWh op het vlak van data; Dit mede in het kader van nieuwe regelgeving op dit vlak. Dit helpt bij het beperken van risico's rondom onjuist/ongewenst datagebruik.
- We hebben een samenhangtoets gemaakt om businesscases die vanuit programma's ontstaan in samenhang te kunnen bezien. Zo kunnen we ook signaleren of oplossingen 'gecombineerd' kunnen worden.
- Ontmoetingscentrum: het contract met SPARQ (dienstverlener voor o.a. receptiepersoneel) is verlengd tot en met Q1 2024. Een nieuwe uitvraag in de markt heeft plaatsgevonden; de verwachting is dat dit in januari 2024 gegund kan worden.

5. Programmaverantwoording projecten waterschappen

In hoofdstuk 5 worden de begrotingsprogramma's waterschappen uitgewerkt. Dit betreft de volgende programma's:

- Innovatie en transformatie
- Digitale dienstverlening
- Organisatie en samenwerking
- Informatie – datastromen
- Informatieveiligheid en privacy
- Waterveiligheid
- Watersysteem
- Waterketen

5.1. Programma 3 Innovatie en transformatie

Programma Innovatie en transformatie biedt een innovatief en inspirerend pakket van diensten en producten die de waterschappen, nu en in de toekomst, helpen met het creëren van een stimulerende omgeving voor digitale transformatie.

Wat willen we bereiken?

Het programma helpt waterschappen inzicht te verkrijgen over het waterschap van de toekomst en wat er nodig is om voor de sociale digitale ontwikkelingen en transformatie, zodat directies de juiste en gefundeerde strategische keuzes kunnen maken.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Leerlijn Digitale Transformatie

- Pilots leerlijn digitale transformatie en het begeleiden en faciliteren van leer- en werksessies over digitale transformatie: Gericht op bewustwording over digitale transformatie, de ontwikkeling van een gezamenlijke taal en vertaling naar het eigen werk.
- Aanbesteding m.b.t het uitvoeren en (door)ontwikkelen van de leergangen toegewezen aan Berenschot. Deze werkzaamheden zijn eind 2023 ingezet.
- Voorbereiding voor leergang voor digi-facilitatoren, online/ live masterclasses voor managers, online webinar serie voor bestuurders en vervolg voor leergang scenario denken.
- Leergang digitale ethiek georganiseerd in samenwerking met de Unie van Waterschappen

Digi-café

Samen met het A&O fonds waterschappen hebben we zeven Digi-café's georganiseerd, waaronder één live event. Als onderwerpen behandelden we o.a. Artificiële Intelligentie (AI), het enthousiasmeren van collega's voor digitale transformatie en de trends van 2024.

Data science en Engineering Expert Programma (DEEP traineeship)

Dit jaar hebben 48 deelnemers DEEP 3 gevolgd en afgerond. De nadruk ligt op het samenbrengen van data-experts binnen de waterschappen. Het is een maatwerktraject, het programma wordt aangepast aan de wensen van de deelnemers op basis van evaluaties.

Winnovatieplatform

Bijna alle waterschappen maken gebruik van het Winnovatieplatform. We zijn de voorbereiding gestart om innovatiebehoefte bij 21 waterschappen, Unie van Waterschappen en STOWA vast te stellen. De uitkomsten bepalen of en hoe een platform ondersteunend gaat zijn.

Themadag dataplatfora

In samenwerking met het programma Organisatie en Samenwerking hebben we een themadag georganiseerd. Hier heeft kennisdeling plaatsgevonden over het gebruik van dataplatfora in de sector.

WinnovatieSnack

We hebben interactieve inspiratiesessies over innovatiethema's verzorgd. Deze stonden in het teken van AI met best practices van de waterschappen. Verder organiseerden we een live evenement, met als thema het verder brengen van sociale innovatie.

Waterinnovatiefestival

Het festival vindt 1 februari 2024 plaats in Utrecht en wordt gezamenlijk ontwikkeld met UvW. Als input voor het festival was er in november 2023 een WinnovatieLab en organiseren we op 24 en 25 januari 2024 de Big Water Hack. Tijdens het festival wordt ook de innovatieprijs uitgereikt. Hiervoor zijn ruim 60 inschrijvingen binnengekomen via Winnovatie.nl

Chief Digital Officer (CDO)-platform

In 2023 hebben we 7 bijeenkomsten georganiseerd waarin CDO's de projectplannen van bespraken. Ook haalden we de behoeftes en ervaringen op, agendeerden we de ontwikkelingen in 'Den Haag' en verkenden we de mogelijkheden van scenariodenken.

Vaarkaat

Samenwerking met UvW heeft I&T gewerkt aan de nu vastgestelde Vaarkaat (bestuurlijk ambitiedocument digitale transformatie) en de organisatie van het digitaliseringsberaad.

Overige ondersteuning

We hebben diverse waterschappen ondersteuning geboden bij datascience gerelateerde vraagstukken, bij het Digital Twin (TKI) project en de NL Veranderdetectie.

5.2. Programma 4 Digitale dienstverlening

Het programma Digitale dienstverlening faciliteert de samenwerking tussen de waterschappen om te voldoen aan de centrale en decentrale overheidsafspraken voor de digitale dienstverlening en voert regie op het inkoopproces.

Wat willen we bereiken?

We streven ernaar dat de waterschappen op een eenduidige en herkenbare manier de wetten uitvoeren die op de waterschappen afkomen, zoals de omgevingswet, wet open overheid, single digital gateway. Voor e-HRM is het streven om tot een gezamenlijke inkoop van een digitaal basis HR-pakket te komen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Digitale Dienstverlening is een samengesteld programma waarin ook enkele projecten uit bedrijfsvoering zijn opgenomen. Naar de toekomst toe spreekt de OGT in de, in ontwikkeling zijnde, strategienota duidelijk de wens uit om dit programma door te ontwikkelen naar het programma “Wetten”. Een programma dat in samenwerking met de waterschappen en de UvW invulling gaat geven aan het begeleiden van de implementatie van nieuwe wetten en richtlijnen.

Wet Open Overheid (WOO)

In 2023 zijn grote veranderingen doorgevoerd binnen de landelijke voorzieningen waar de informatie categorieën openbaar gemaakt dienen te worden. Inmiddels is er een handreiking beschikbaar gesteld hoe de waterschappen documenten kunnen publiceren. Het projectteam blijft betrokken bij de landelijke overleggen en ondersteunt de waterschappen waar mogelijk bij dit proces. Het Rijk is gestart met het organiseren van een Uitvoeringstoets. Het Waterschapshuis vult de rol van kennislink tussen min BZK, IPO, VNG en waterschappen in.

Single Digital Gateway (SDG)

In 2022 hebben we een invoerfunctie voor het presenteren van tweetalige informatie voor de waterschappen aangekocht (Maykin) voor de producten Watervergunning en Waterschapsbelasting (Annex I).

Het jaar 2023 stond in het teken van de analyse wat nodig is voor Annex II (online procedures). Dit zal verder worden ingevoerd als de noodzakelijke online procedures voor de producten waterschapsbelasting en watervergunning. De laatste in context met omgevingswet/DSO.

E-HRM 2.0

Het contract met Visma Raet hebben we in het tweede kwartaal officieel ondertekend. De twee koploperwaterschappen hebben alle voorbereidingen getroffen om gereed te zijn voor in gebruik name per 1-1-2024. Een kick-off voor de 12 volgwaterschappen heeft plaats gevonden op 1 november 2023, waarbij ze kennis hebben kunnen maken met de leverancier en het product.

De pricing is in het laatste kwartaal van 2023 aangescherpt, waardoor implementatiekosten alleen verrekend worden over de 1^e officiële contractjaren (5 jaar). Hiermee zijn de deelnemende waterschappen goedkoper uit dan in eerste instantie was voorgerekend.

Strategische inzet Omgevingswet

Het Waterschapshuis vervult de kassiersfunctie voor de Unie van Waterschappen voor de ondersteuning van waterschappen bij de implementatie van de Omgevingswet en de ontwikkeling van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). De afgelopen periode stond in het teken van:

- Het testen van de DSO- keten aan de hand van Indringend Keten Testen (IKT).
- Het helpen van waterschappen bij het gebruiksvriendelijker maken van vergunningencheck, aanvraagformulieren en maatregelen op maat;
- Faciliteren van kennisdeling tussen waterschappen en adviseren van waterschappen hoe met het DSO te werken;
- Vertalen van wensen van waterschappen naar eisen aan het DSO.

Dit heeft erin geresulteerd dat de waterschappen bij inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024 allemaal gereed staan en geen gebruik hoeven maken van het Overgangsrecht.

Content Management Systeem (C.M.S.)

Het huidige contract is met twee jaar verlengd. Verder hebben we regulier onderhoud uitgevoerd en zijn we een project gestart om te onderzoeken hoe we verder gaan na van afloop van dit contract in 2025. Een initiatief voor een onderzoek voor gezamenlijk opnieuw aanbesteden van een CMS ligt op de plank. Dit onderzoek is on hold gezet i.v.m. ontwikkelingen rondom strategienota.

Digitale toegankelijkheid

We onderzoeken of het gezamenlijk aanbesteden van digitale toegankelijkheidsonderzoeken voor alle waterschappen toegevoegde waarde heeft.

Toegangsmakelaar

We werken aan de businesscase toegangsmakelaar. Waterschappen moeten voldoen aan de Wdo, hetgeen het aanbieden van DigiD, eHerkenning en Eidas inhoudt. De businesscase moet inzicht geven in de toegevoegde waarde van samen aanbesteden en contractbeheer.

Kennissessies

We hebben 2 kennissessies over de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv) gehouden voor de waterschappen. Dit hebben we samen met het ministerie (BZK) en UvW gedaan. We zijn bezig van voorbereiding van kennissessie Digital Decade. Dit doen we samen met vertegenwoordiger uit Brussel,

5.3. Programma 5 Organisatie en samenwerking

Het programma Organisatie en samenwerking faciliteert de waterschappen bij de inrichting van ketens met als doel het behalen van een optimale samenwerking door hen dezelfde taal te laten spreken. Daarbij spelen we in op innovaties en de veranderende omgeving. Het is onze missie om voor de waterschappen door gezamenlijke inkoop ICT-middelen en ondersteuning efficiency te creëren.

Wat willen we bereiken?

- Een ingericht kenniscentrum.
- Een architectuur voor data en informatievoorziening die veilig, doelmatig, modern, robuust en compliant met wet- en regelgeving.
- Ontwikkelde en geïmplementeerde middelen die de samenwerking bevorderen.
- Borging van de belangen van waterschappen in overheidsbrede initiatieven.
- Leveren van kennis en kunde.
- Inkoopvoordeel bij de aanschaf van algemeen inzetbare middelen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Team architectuur

- We helpen de waterschappen op aanvraag bij de implementatie van de WILMA en de architectuur binnen de organisatie. Team architectuur heeft hier nu drie waterschappen bij geholpen.
- Op verzoek van het i-Platform is een trainingsprogramma ontwikkeld voor het opleiden van architecten uit de waterschappen. Dit programma start in februari 2024.
- Het team levert steeds vaker een bijdrage op het gebied van architectuur in diverse onderdelen. Voorbeelden hiervan zijn Slim Watermanagement, WIWB en een business case voor het vervolg van TMX.

Software reseller

- In maart zijn we, na afronding van een Europese Aanbesteding, gestart met de onboarding van de eerste waterschappen.
- Inmiddels is de onboarding vergevorderd en kunnen we kijken waar we, door gezamenlijk op te trekken, meerwaarde kunnen behalen.
- De eerste winst van het gezamenlijk optrekken is inmiddels behaald. Met een vendor hebben we gunstigere afspraken gemaakt. Hierdoor kunnen we in totaal een besparing van ruim € 100.000 behalen voor de deelnemende waterschappen.
- Vanaf 01 januari doen alle waterschappen mee aan het contract met de software reseller, evenals een drietal belastingkantoren en een laboratorium.

Microsoft Framework

- De bestaande ramovereenkomst met Microsoft is uitgebreid met commerciële afspraken voor Microsoft Azure. Microsoft Azure is de cloud oplossing van Microsoft en wordt inmiddels door alle waterschappen gebruikt. De afspraken betreffen met name een kortingspercentage op het gebruik van Azure.

Kenniscentrum

voor stap uit te voeren.

- Er is een nieuw opleidingsprogramma van start gegaan. Deelnemers komen zowel uit de waterschappen, als belastingkantoren en laboratoria. Zij kunnen op diverse onderdelen van de Microsoft productlijnen een opleiding volgen.
- De focusgebieden van het kenniscentrum bestaan inmiddels uit: Moderne werkplek, Azure Cloud, Cloud transitie en Power platform.
- Samen met het hWh-programma Innovatie en Transformatie organiseren we themadagen. De eerste thema dag, met als onderwerp 'het inrichten van data platforms' was een groot succes. Ook in 2024 organiseren we themadagen. De eerste gaat over Artificial Intelligence.
- De wake up calls en workshops van het kenniscentrum blijven goed bezocht.

Softwarecatalogus

- De Proof of Concept voor een potentiële vervanger van de software catalogus, waarvan de huidige versie bijna end of life is, is bijna afgerond. In het eerste kwartaal van 2024 delen we de resultaten met de leden van het I-platform en leggen we een voorstel voor het vervolg voor.

Oracle

- We hebben kennisdagen georganiseerd voor de Oracle Database Administrators. Tijdens deze dagen bespraken we nieuwe ontwikkelingen, nieuwe features en informatieveiligheid en privacy. De kennisdagen werden wederom goed bezocht.
- De jaarlijkse audit is opgestart. De eindrapportage leveren we in januari op.

5.4. Programma 6 Informatie - datastromen

Het programma Datastromen opereert landelijk, verbindt en helpt waterschappen bij het invullen van de bestuurlijke ambitie, om klaar te zijn voor de 'open data'-toekomst en aan te sluiten bij de sector. Wij helpen data van de waterschappen te vertalen naar een uniforme taal, binnen de standaarden die er zijn. Zodat de waterschappen gezamenlijk data kunnen uitwisselen. Dit doen wij door een voorziening te ontwikkelen, softwareoplossingen aan te bieden en te helpen om deze technisch te implementeren. Ook monitoren wij op kwaliteit, betrouwbaarheid, reproduceerbaarheid en uitwisselbaarheid van de data.

Wat willen we bereiken?

- Een goed beheer van datastromen en een verbetering van de datakwaliteit
We werken dagelijks aan goed beheer op de gegevensstroom van de waterschappen naar buiten. Daarnaast werken we aan verdere verbeteringen van de signaalfunctie op de kwaliteit van de gegevens die via het GkW worden aangeboden.
- Bestaande gegevensstromen binnen het GkW onderhouden, laten groeien en uitbreiden
Het GkW is ontwikkeld om nieuwe gegevensstromen toe te kunnen voegen. De huidige gegevensstromen zijn van één soort: de meer statische objectgegevens. Hier willen wij als nieuwe gegevensstromen meerdere dynamische meetreeksen en radarbeelden aan toevoegen. Dit zijn gegevensstromen die ook twee kanten op kunnen gaan; zowel van de waterschappen naar buiten als ook van externe bronnen naar de waterschappen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Een goed beheer van datastromen en een verbetering van de datakwaliteit

- Het Kadaster heeft in opdracht van het UO Datastromen 7 datasets vernieuwd en de verzameling uitgebreid met 2 nieuwe datasets. Hiermee kan het PDOK (Kadaster) de meest actuele datasets van de waterschappen publiceren.

Bestaande gegevensstromen binnen het GkW onderhouden, laten groeien en uitbreiden

- In januari 2023 hebben we de GkW-connector opgeleverd ter vervanging van de CDL-connector. Tot en met augustus van 2023 konden de waterschappen hun gegevens nog via de oude CDL-connector aanleveren aan het GkW. Alle waterschappen leveren inmiddels aan via de nieuwe GkW-connector.
- In augustus hebben we een nieuwe release van het GkW in productie genomen. Deze bevat een verbeterde versie van de kwaliteitsrapportages, waarin specifiek gemeld wordt welke uitval (van objecten) waarom plaatsvindt. Deze rapportage ontvangen de waterschappen na elke levering aan het GkW. Deze release bevat ook een functionaliteit die de aangeleverde HyDAMO data valideert en hierover rapporteert aan de waterschappen. Verder hebben we een Azure omgeving ingericht waarmee we de waterschappen dagelijks en interactief kunnen informeren over de kwaliteit van hun aangeleverde data. Deze omgeving ontwikkelen we verder.
- Eind 2023 hebben we DAMO release 2.4 opgeleverd. Deze release bevat een update van het DAMO datamodel en is opgesteld op basis van wijzigingsvoorstellen die door de DAMO expert-gebruikersgroepen zijn ingebracht.
- De 5 BLAEU-waterschappen zijn onder begeleiding van Team Datastromen in transitie naar DAMO en noemen zichzelf voortaan 'DAMO-BLAEU'.
- Om de samenhang en kwaliteit tussen het Informatiemodel Water (IMWA)/de Aquo-standaard en DAMO Logisch te bewaken, worden deze op elkaar afgestemd door samenwerking tussen IHW, Datastromen en de waterschappen.

- In opdracht van het primaire programma Watersystemen hebben we een proof of concept opgesteld en een impactanalyse gemaakt voor het distribueren van weer- en meetdata via het GkW naar de waterschappen (project OOMHD). Tevens is functionaliteit voor het aanroepen van de HyDAMO Validator vanuit het GkW gerealiseerd.

5.5. Programma 7 Informatieveiligheid en privacy

Het programma Informatieveiligheid en privacy ondersteunt de waterschappen in de opgave een sector te zijn waar inwoners en bedrijven erop kunnen vertrouwen dat hun gegevens en belangen in veilige handen zijn.

Wat willen we bereiken?

- Duurzame verbeterprocessen binnen de waterschappen: De waterschapsector heeft over de gehele linie (mens, proces, technologie en assets) aantoonbaar een procesvolwassenheid van niveau 4.
- Een (meer) bewuste mindset en cultuur binnen waterschappen: Medewerkers, management, directieleden en bestuurders beschikken over de juiste kennis, hebben de juiste houding en vertonen het juiste gedrag welke noodzakelijk is voor een verantwoorde omgang met (privacy)informatie.
- (Informatie)veilige assets binnen de waterschappen: De beveiliging van de assets (stuwen, sluisen, gemalen, etc.) voldoen aan de normeringen en wetgeving.
- (Informatie)veiligere waterketens: De risico's in de keten zijn geïdentificeerd en middels maatregelen gereduceerd tot een aanvaardbaar niveau.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Duurzame verbeterprocessen

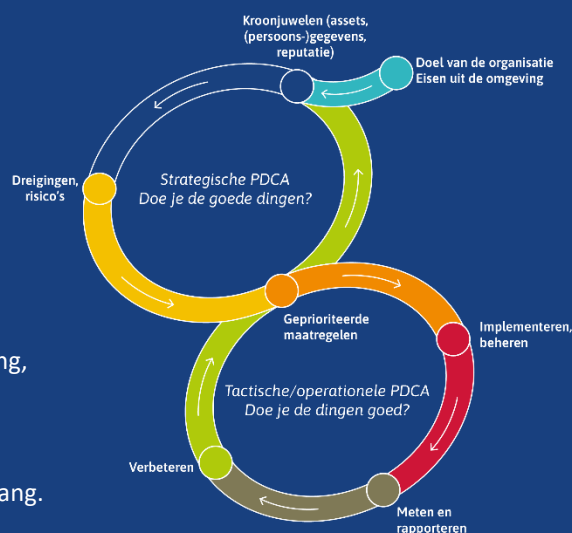
- De sectorale audits BIO AVG zijn afgerond. De resultaten wijzen uit dat de waterschappen over het geheel een mooie groei hebben richting het beoogde volwassenheidsniveau voor informatieveiligheid en privacy. De sectorrapportage levert input voor verdere groei.
- De externe audits voor de Wet politiegegevens zijn uitgevoerd. Hiermee is invulling gegeven aan de wettelijke verplichting.

Een (meer) bewuste mindset en cultuur binnen waterschappen

- We hebben twee seminars (waardering 8,7) georganiseerd met betrokkenheid van het Nationaal Cyber Security Centrum (onderdeel van het ministerie van J&V) voor risicoprofessionals uit de watersector.
- Sectoraal dreigingsbeeld opgesteld voor de watersector.

(Informatie)veilige assets binnen de waterschappen

- De door het programma i.s.m. RWS ontwikkelde CSIR is vastgesteld door de OGT als sectorale richtlijn voor cybersecurity in de procesautomatisering en wordt door steeds meer organisaties, ook buiten de watersector, omarmd.
- Voor het Security Operations Center (SOC) zijn we gekomen tot een gedragen integraal ontwerp en programma van eisen ter voorbereiding op de aanbesteding, die in de eerste helft van 2024 moet worden uitgevoerd.
- We hebben een contract gesloten voor Opvang informatieveiligheidsincidenten met leverancier Secura. Onboarding van deelnemende waterschappen is in volle gang. Aangesloten waterschappen kunnen hiermee rekenen op deskundige ondersteuning bij een ernstige cybercrisis.

- De rol van het CERT-WM als sectorale CSIRT in het kader van NIS2 wordt steeds concreter en het CERT-WM bereidt zich hierop voor.

(Informatie)veiligere waterketens

- De landelijke ketenanalyse in opdracht van het ministerie van I&W voor het hoofd- en regionaal watersysteem is gestart. Deze geeft de watersector beter zicht op de organisatie-overstijgende cyberrisico's in de waterketen. Waterschappen en het programma IV&P participeren in dit onderzoek.

5.6. Programma 8 Waterveiligheid

Het programma Waterveiligheid streeft samen met de waterschappen naar continue inzicht voor een meer efficiënt en effectief beheer van de waterkeringen, een betere ruimtelijke inrichting en betere crisisbestrijding in de ketens, tegen lagere kosten en met minder kwetsbaarheid én een betere informatievoorziening over de actuele situatie en de maatregelen die waterschappen treffen.

Wat willen we bereiken?

- Business case starten van de Dashboard zorgplicht waterkeringen waarmee waterschappen de informatievoorziening op orde hebben en kunnen voldoen aan de verplichting die ze hebben aan het Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT)
- Beheer en onderhoud van trAPP goed uitvoeren
- Samenwerken met STOWA aan de wellenkaart, zodat dijken beter gemonitord kunnen worden bij hoogwater
- Zorgen dat initiatieven die al lopen rondom beverregistratie gezamenlijk worden opgepakt

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Dashboard zorgplicht waterkeringen

Binnen het project is een dashboard opgeleverd waarmee de waterschappen de verplichte rapportage eenduidig en gestandaardiseerd kunnen uitvoeren. In het verlengde hiervan hebben we een community of practice opgezet voor de doorontwikkeling van het dashboard. Daarbij kijken we onder andere naar de nieuwe eisen vanuit de UvW.

Vangstregistratie muskusratten V4 (voorheen TrAPP)

De huidige versie van vangstregistratie TrAPP wordt eind 2024 uitgefaseerd. De voorbereidingen voor het in gebruik nemen van een nieuw systeem (marktverkenning, opstellen van een inkoop- en aanbestedingsstrategie) zijn uitgevoerd. Beverregistratie is een mogelijke uitbreiding in de app.

Samenwerking met STOWA

Met STOWA hebben we besproken om een aantal producten en projecten in beheer te laten nemen door hWh. In 2024 zullen deze concreet worden .

Bij de Vangstregistratie V4 wordt beverregistratie meegenomen als mogelijke uitbreiding

5.7. Programma 9 Watersysteem

Het programma Watersysteem realiseert actuele en accurate datavoorzieningen ten behoeve van de bedrijfsfunctie Watersysteem van de waterschappen. Door samenwerking in de sector op te zoeken wordt er meer toegevoegde waarde geleverd ten opzichte van een individuele aanpak.

Het programma Watersysteem helpt de waterschappen (de watersysteembeheerders, hydrologen en ecologen) door het leveren, onderhouden en ontwikkelen van digitale producten, diensten en oplossingen voor van alle waterschappen. Het leveren van deze diensten doen wij ook voor en met onze ketenpartners RWS, KNMI, waterbedrijven, terreinbeheerders, provincies en gemeenten om een optimale samenwerking na te streven.

Wat willen we bereiken?

- Nieuwe informatievoorziening van meteorologische en hydrologische data gereed hebben en verder ontwikkelen om betere producten te kunnen leveren. Bodemvochtinformatie als bron hieraan toe te voegen en waterschappen ondersteunen bij het toepassen van nieuwe informatieproducten.
- Een start maken met de realisatie van Informatievoorziening Slim Watermanagement.
- Het NHI-Instrumentarium in beheer en onderhoud te nemen. Het Nederlands Hydrologisch Instrumentarium (NHI) is de verzameling van software en data voor het ontwikkelen van grondwater- en oppervlaktewatermodellen voor Nederland op landelijke en regionale schaal.
- De Waterschadeschatter moderniseren en in beheer en onderhoud te nemen. Waterschadeschatter is een praktisch toepasbaar en breed gedragen standaard schademodel voor regionale wateroverlast.
- Maximaal betrekken van de waterschappen bij de ontwikkelingen en het gebruik van de data en informatievoorzieningen

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Weerinformatie voor Waterbeheerders (WIWB)

De aanbesteding voor het WIBW 2.0 is in volle gang. In Q1 van 2024 selecteren we een leverancier die het WIBW met ons kan doorontwikkelen.

Slim Watermanagement

In samenwerking met IHW, RWS en het ministerie van I&W werken we hard aan een plan om dit project verder vorm en inhoud te geven. Daarbij onderzoeken we wat de waterschappen nodig hebben om hun data goed en op tijd aan te kunnen leveren aan het landelijke beeld.

Nederlands Hydrologisch Instrumentarium (NHI)

Voor het NHI hebben we in Q4 van 2023 de samenwerkingsovereenkomst met getekend met het ministerie van I&W, de 21 waterschappen, de drinkwaterbedrijven en het IPO. Om te starten met de inbeheername van het instrumentarium, hebben we de aanwezige software getoetst.

Waterschadeschatter

Voor de Waterschadeschatter hebben we de afgelopen tijd met alle waterschappen gesproken over hun behoefte aan deze tool en de impact die het heeft als hWh de tool gaat. Q1 2024 ligt het plan hiervoor ter besluitvorming in de OGT.

Digitale Watertoets

In de komende periode houden we de Digitale Watertoets als instrument in de lucht. Een voorstel voor opname in het landelijke DSO volgt in Q1 naar de OGT. We hebben ook een start gemaakt met de businesscase om de bestaande voorziening Digitale Watertoets te actualiseren na inwerkingtreding van de Omgevingswet.

5.8. Programma 10 Waterketen

De ambitie van het programma Waterketen is dat de efficiency van de keten en de circulariteit van grondstoffen, assets en data wordt gefaciliteerd met:

- Een gezamenlijk vormgegeven integraal monitoringsysteem voor de hele keten;
- Intensivering van sensing en robotisering;
- Ontwikkeling van toepasbare innovaties, met als resultaat 'zicht op kwaliteit en kwantiteit van iedere druppel en de grondstoffen en de energie in de keten' door continue monitoring en analyse

Wat willen we bereiken?

- Realiseren van de doorontwikkeling van Zuiveringen-informatie (Z-info) in april 2023
- Om assetmanagement goed uit te kunnen voeren is het van belang dat het ontwerp en de realisatie van assets goed wordt vastgelegd. Dat gebeurt in een zogenaamde P&ID (Piping en Instrumentation Diagram), van bijvoorbeeld een RWZI, gemaal of stuw. Het is een schematische weergave van de gebruikte asset in het productieproces.
- Een aantal waterschappen heeft een P&ID tool ontwikkeld en in 2023 wordt deze toolbox aan een grotere groep waterschappen ter beschikking gesteld en doorontwikkeld. Het projectteam, dat bemenst wordt door collega's van de deelnemende waterschappen, zorgt voor het inrichten, implementeren en beheren daarvan.
- Informatievoorziening van de prognoses in de afvalwaterketen doorontwikkelen. Door betere data beschikbaarheid en kwaliteit, slimme rekenmethoden en goede tooling kunnen de waterschappen eind 2024 rekenen op 'een nieuwe praktijk' als het gaat om het uitvoeren van afvalwaterprognoses.
- Versterken en uniformeren van de SE-werkwijze (Systems Engineering Tooling) zodat klanteisen, ontwerpafwegingen en gemaakte keuzes bij de realisatie van infrastructurele projecten goed worden opgeslagen en kunnen worden gebruikt door de markt. Hiermee wordt miscommunicatie voorkomen en fouten, vertragingen en schadeclaims vermeden.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Z-Info (Zuiveringen-informatie)

In juni 2023 hebben we de nieuwste versie (2.4.0) van Zuiveringen-informatie (Z-info) opgeleverd aan 19 waterschappen. Concrete verbeteringen ten opzichte van de vorige versie zijn: de Trendtool (technische werking van de Zuiveringsinstallaties, landelijke trends, de informatieveiligheid en Z-Info is makkelijker in gebruik. Voor de toekomstige doorontwikkeling van Z-Info, waarin 'state of the art' componenten worden ingezet, zijn de eerste verkenningen gestart. Hier zijn de inzet van een nieuwe rapportage-tool en het Gegevensknooppunt Waterschappen de eerste onderwerpen waarnaar we kijken.

P&ID toolbox

Steeds meer waterschappen maken gebruik van de door de waterschappen en hWh in ontwikkelde P&ID's toolbox. Hiermee ondersteunt de hWh uitwisseling en het meervoudig en eenduidig gebruik van gegevens.

Prognoses afvalwaterketen

We werken aan de doorontwikkeling van de zuiveringen-viewer, een prognosetool, rioolvreemd water en de discrepantietool. Deze projecten lopen op schema.

Daarnaast is er een actieve Community of Practice waarin kennis en ervaring tussen waterschappen onderling én met betrokken gemeenten worden uitgewisseld.

SE-Tooling

Voor de SE-Tooling hebben we een aantal gesprekken gevoerd met de leverancier van Relatics software. Resultaat is dat zij de software nu aan de waterschappen kunnen leveren via het software reseller contract van hWh. Hiermee voldoen we aan de aanbestedingseisen. Voor het gebruik van de tool hebben we templates opgeleverd aan de waterschappen.

6. Programmaverantwoording projecten met derden

In deel 3 worden de begrotingsprogramma's derden en kassiersfunctie uitgewerkt. Dit betreft de programma's Basisdata en SAW@ en het programma IHW en de kassiersfunctie. De opdrachtgevers van de projecten (waterschappen en derden) organiseren zich per project in samengesteld UO. De opdracht van de waterschappen aan hWh beperkt zich tot facilitering. De bestuurlijke aansturing ligt niet bij het bestuur van hWh.

6.1. Programma 12 SAW@

Waterschappen en Rijkswaterstaat verlenen als waterbeheerders vergunningen en houden toezicht en handhaven op schoon, voldoende en veilig water. In het programma SAmenwerkende Waterbeheerders SAW@ trekken een groot aantal waterschappen en Rijkswaterstaat samen op.

Wat willen we bereiken?

Een informatievoorziening samen inkopen en contracteren en deze vervolgens samen uniform inrichten, gezamenlijk beheren en doorontwikkelen:

- Transitie naar de major release PowerBrowser 2021
- De informatievoorziening is omgevingswet proof
- De informatievoorziening is veilig en privacybestendig
- Het gebruik van PowerBrowser en PowerMobiël voldoet aan de wensen en eisen
- SAW@-deelnemers maken op een uniforme wijze gebruik van PowerBrowser, zodanig dat de datakwaliteit voldoet aan de uniforme eisen die vereist zijn om data met andere overheden te kunnen delen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO)

Powerbrowser is Omgevingswet-DSO proof gemaakt. De koppeling van het zaakstelsel met DSO is uitgebreid getest, en waar nodig zijn verbeteringen teruggekoppeld aan de leverancier. SAW@ heeft gerealiseerd dat alle deelnemers met hun VTH-software technisch aangesloten is op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) in de productieomgeving: burgers en bedrijven kunnen hun vergunningaanvragen doen in het DSO-loket en deze aanvragen komen terecht in de VTH software.

Aanbesteding

SAW@ heeft besloten om te starten met het voorbereiden van de aanbesteding van VTH software. Het contract van de huidige VTH software (zaakstelsel Powerbrowser) loopt tot uiterlijk 1 oktober 2027. Op 6 juli heeft een werkconferentie plaatsgevonden om de vraagstukken die belangrijk zijn tijdens de voorbereiding en de aanbesteding in beeld te brengen. Afgesproken is om het traject om te komen tot aankoop van VTH software projectmatig uit te voeren van de marktverkenning tot en met de aanbesteding inkoop VTH software en begeleiden implementatie. De doorlooptijd van dit traject is ongeveer 3 jaar.

Gebruikerstevredenheidsonderzoek

Er is in het tweede kwartaal een onderzoek gedaan naar de tevredenheid onder alle deelnemers van SAW@. De tevredenheid is op vrijwel alle onderdelen omhoog gegaan. Natuurlijk zijn er verbeterpunten. Deze zijn voorgelegd aan experts die geadviseerd hebben over het belang van de verbeterpunten. Op basis daarvan is door de data eigenaren een prioritering gemaakt. Deze verbeterpunten zijn inmiddels opgepakt.

Archiefwet

Selectielijsten zijn gedefinieerd op basis waarvan beslist kan worden welke data uit het zaakstelsel kan worden vernietigd. Daarmee kan voldaan worden aan de eisen in de archiefwet, waarbij je enerzijds verplicht wordt te archiveren en anderzijds verplicht bent data na verloop van tijd te vernietigen. selectielijsten zijn gedefinieerd op basis waarvan beslist kan worden welke data uit het zaakstelsel kan worden vernietigd. Daarmee kan voldaan worden aan de eisen in de archiefwet, waarbij je enerzijds verplicht wordt te archiveren en anderzijds verplicht bent data na verloop van tijd

te vernietigen. De selectielijst van de waterschappen is ingericht op basis van de gebruikte Zaaktypecatalogus in 2023. Drie organisaties doen mee aan de pilot om de inrichting in gebruik te nemen. Geen van de drie is nog live gegaan, omdat de inrichting tussen systemen nog niet voldoende is geharmoniseerd.

Pentest

De Baseline Informatiebeveiliging voor de Overheid (BIO) schrijft voor dat informatiesystemen jaarlijks worden gecontroleerd door bijv. kwetsbaarheidsanalyses of penetratietesten (pentesten). Uitvoer hiervan geeft inzicht in de status en effectiviteit van beveiligingsmaatregelen. De test is voorbereid en zal in 2024 uitgevoerd worden.

6.2. Programma 13 Basisdata

De ambitie van de het programma Basisdata (AHN en Beeldmateriaal) is het realiseren van goede, betrouwbare en financieel aantrekkelijke dataproducten voor de deelnemers aan deze programma's. Daarnaast willen we de producten van deze twee programma's breder beschikbaar maken in Nederland zodat eenmalig inwinnen en meervoudig gebruiken de standaard wordt. Opendata is hierbij een logische stap.

Wat willen we bereiken?

- De contracten voor inwinning binnen de AHN5 en BM5 projecten worden goed uitgevoerd;
- Hoogwaardige data beschikbaar stellen;
- Handvatten geven aan de waterschappen voor bepaling van bodembeweging op basis van het AHN;
- Mogelijkheden van bathymetrische lidar verkennen voor watersysteem (bijvoorbeeld voor de bepaling van baggerslib);
- Aanbesteding voor het inwinnen van "specials", denk aan beeld en AHN-materiaal bij dijkverzwaring (voor en na), overstromingen, bosbranden etc.;
- Verkennen hoe we verschillende hoogtemodellen met elkaar kunnen combineren in een Integrale Hoogtevoorziening voor Nederland, samen met Het Kadaster;
- Samenwerking bestendigen met andere Europese mapping agencies. In 2022 is dit door hWh opgetuigd om ervaringen en kennis uit te wisselen;
- Aanbesteding van een innovatieve methode voor het signaleren van mutaties op het gebied van watersysteem en -keringen door inzet van luchtfoto's, AHN en satellietbeelden;
- Stimuleren van gecombineerde data-inwinning (AHN en BM, aangevuld met oblieke beelden) met als doel om milieuwinst te behalen en een stevige basisdataset voor heel Nederland neer te zetten die de noodzaak voor losse vluchten minimaliseert.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

AHN

De inwinning verloopt goed, maar bij de controle van eerder ingevlogen hoogtegegevens constateerden we onvolkomenheden. Hierdoor is de verwerking van de gegevens vertraagd. Inmiddels is perceel 2 (Friesland & kop van Noord-Holland) geaccepteerd. Perceel 1 (Randstad) volgt spoedig.

Beeldmateriaal

De inwinning van 2023 is afgerond. Voor 2024 staat alles in de steigers.

Europese Aanbesteding AHN en Beeldmateriaal

Met beide stuurgroepen is intensief contact geweest over de aanbesteding voor de komende jaren. Daarin zijn verschillende inwinscenario's besproken in relatie tot de verwachte kosten. Binnenkort valt een besluit over het voorkeurscenario dat in Q2 gepubliceerd zal worden.

Dynamisch aankoopstelsel

Het systeem is opgetuigd. In het dynamisch aankoopstelsel staan leveranciers geregistreerd in verschillende categorieën. AHN en Beeldmateriaal, maar ook andere genoemde organisaties kunnen een opdracht publiceren en hiermee makkelijk een leverancier vinden. Door het systeem worden veel administratieve taken overbodig. De aanbesteding wordt hierdoor laagdrempeliger en de doorlooptijd een stuk korter.

6.3. Programma 14 Informatiehuis Water

Waterbeheerders zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit, beschikbaarheid en veiligheid van water en andere organisaties en burgers dragen hieraan bij. Zij kunnen hiervoor continu beschikken over eenduidige en betrouwbare waterinformatie. Het Informatiehuis Water maakt die op een eenvoudige en efficiënte manier toegankelijk. Het Informatiehuis ontzorgt waterbeheerders en beleidsmakers bij het uitwisselen van waterinformatie.

Wat willen we bereiken?

Het Informatiehuis Water ontzorgt waterbeheerders en beleidsmakers bij het uitwisselen van waterinformatie door:

- Waterbeheerders kunnen beschikken over een actuele en toekomstbestendige Aquo-standaard, waarmee de efficiënte en eenvoudige uitwisseling van waterdata mogelijk is.
- Het Waterkwaliteitsportaal, Waterveiligheidsportaal en Droogteportaal geven waterbeheerders inzicht in de waterkwaliteit, waterveiligheid en grondwaterstand.
- Waterbeheerders worden ondersteund bij (inter)nationale rapportageverplichtingen m.b.v. de Landelijke Enquête Waterkwaliteit en KRW-toestandsbepaling.
- De Digitale Delta API community bevordert toepassing van de Aquo-standaard en de uitwisseling van gegevens volgens de FAIR-principes.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Aquo-standaard

In 2023 is, volgens planning, tweemaal een update gerealiseerd. De personele bezetting van het team is in orde gemaakt en de scope van de Aquo-standaard is vastgesteld. Het aanbrengen van verbeteringen aan de Aquo Wiki is niet geheel afgerond. Dit wordt in 2024 vervolgd.

Aquo-kit

In 2023 is een nieuwe versie van Aquo-kit in productie genomen. Hierin zijn beveiligingsissues opgelost. Aan het herstel van kleine fouten wordt voortdurend gewerkt.

Waterkwaliteitsportaal (WKP)

Het huidige WKP 2.9 is 'end of life' en wordt zo goed mogelijk in stand gehouden. Begin 2023 is besloten tot uitbreiding van het budget voor de vernieuwing van het WKP. In 2023 zijn de eerste ICT-bouwstenen gedefinieerd en ingericht. Hiermee is het fundament voor de vernieuwing gelegd en is het Waterkwaliteitsportaal 'bouwklaar'. In 2024 wordt de user interface ontwikkeld en gaan gebruikers merken welke verbeteringen het vernieuwde WKP hen gaat opleveren, zoals de ontsluiting van geodata en ontwikkeling van een kaartviewer.

Coördinatie informatiestromen

We hebben onze partners ondersteund bij de uitvoering van de EU-rapportage Kaderrichtlijn Water (KRW). We hebben daarnaast de volgende informatieproducten geleverd: Landelijke Enquête Waterkwaliteit, KRW-toestandsbepaling, rapportage tussentijdse beoordeling GrondWater (incl. waterkwaliteitsdata), publicatie bronbestanden grondwater en waterkwaliteitsdata, actuele KRW-factsheets, specificaties voor een kaartviewer, standaard presentatie Waterkwaliteitsportaal. In november 2023 is het KRW Spoorboekje 2024 beschikbaar gesteld aan de waterbeheerders. Hierin wordt ingegaan op de planning en procedure voor de informatievoorziening in 2024 en is bovendien een globale planning opgenomen voor de jaren 2025-2027.

DD API

Met de DD API community heeft in juni 2023 een succesvolle communitydag plaatsgevonden. Gebruikers hebben wensen geuit die worden meegenomen in de doorontwikkeling van de DD API. In 2023 is de POC Digitale Delta 3.0 voor het Waterkwaliteitsportaal gemaakt.

Waterveiligheidsportaal (WVP)

De doorontwikkeling van het WVP loopt op schema. In 2023 zijn 10 van de 14 noodzakelijke (Agile Scrum) sprints uitgevoerd. Volgens verwachting wordt de geactualiseerde versie van het WVP eind Q1, begin Q2 2024 in gebruik genomen.

Droogteportaal

In het Droogteportaal wordt informatie getoond over de actuele droogte in Nederland. De informatie wordt bepaald op basis van dagelijkse veld- en grondwaterstandsmetingen. In 2023 hebben we het beheer van het portaal verzorgd en een eerste gebruikersdag georganiseerd om functionele wensen op te halen.

Slim Watermanagement

We zorgen dat waterbeheerders hun informatie beschikbaar stellen volgens de FAIR-principes en dat zij gegevens kunnen uitwisselen met de Digitale Delta API's. In 2023 zijn we gestart met een inventarisatie Slim Watermanagement bij waterschappen. De verwachting is dat deze inventarisatie in april 2024 wordt afgerond.

Bedrijfsvoering

IHW heeft in 2023 een nieuwe huisstijl geïmplementeerd die bijdraagt aan een professionelere uitstraling. De voorbereiding van een evaluatie van de samenwerkingsovereenkomst is in gang gezet. In 2023 is tijdens de Netwerkdag Informatiehuis Water onder meer het 12½ jarig bestaan van het Informatiehuis Water gevierd.

6.4. Programma 15 Kassiersfunctie

De kassiersfunctie heeft als ambitie om voor specifieke onderwerpen te fungeren als één contractpartij namens de waterschappen. Zowel juridisch als inhoudelijk is het soms de wens van contracterende partijen om met één partner als vertegenwoordiger van de sector te maken te hebben.

Wat willen we bereiken?

Optimaal gebruik van het juridische construct het Waterschapshuis voor efficiënter en effectiever contractmanagement. Het creëren van een stabielere begroting door gebruik te maken van het zogenaamde initiatiefbudget. Met dit initiatiefbudget wordt financiële ruimte gecreëerd om nieuwe projecten op te starten op basis van een sectorbrede prioritering.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

We hebben volledig voldaan aan onze verplichtingen als kassiersfunctie.

Aanbesteding Hardware voor TMX

In de afgelopen periode is op verzoek van een aantal waterschappen een inventarisatie uitgevoerd naar de actuele staat van de bij de waterschappen in gebruik zijnde TMX hardware. Daaruit is gebleken dat bij een deel van de waterschappen een behoefte is aan nieuwe TMX hardware om de continuïteit in de projecten te kunnen waarborgen. Er is een aanbesteding gestart om TMX hardware in te kopen.

Business case: Continuïteit waarborgen van TMX

In de afgelopen periode hebben we samen met de betrokken waterschappen gekeken naar de wijze waarop de beheersituatie voor de korte, de middellange en de lange termijn kan / moet worden ingevuld. Gebleken is dat de deelnemende waterschappen geen eenduidig beeld hebben van de uit te voeren activiteiten op de middellange en de lange termijn:

- Een aantal waterschappen wil graag langdurig verder met TMX en dit systeem doorontwikkelen.
- Een aantal andere waterschappen zoekt actief naar andere oplossingen.
- Een aantal waterschappen hebben hierin nog geen keuze gemaakt.

Om te voorkomen dat er een patstelling ontstaat is gekeken naar wat de deelnemende waterschappen verbindt, namelijk de continuïteitsborging.

Het borgen van de continuïteit geeft ruimte om te komen tot een oplossing voor de middellange en lange termijn. Voor het uitwerken van diverse toekomstscenario's ten aanzien van eventuele doorontwikkeling, vervanging etc. heeft verder onderzoek plaatsgevonden. Het UO TMX heeft inmiddels opdracht gegeven voor de start van een Europese Aanbesteding voor het vervolg van TMX. Bij deze aanbesteding wordt een partij gezocht die een vervangende oplossing voor TMX kan leveren.

7. Jaarrekening 2023

7.1. Exploitatierkening naar programma's

Het totaal van de programma's in 2023 laat het volgende financiële resultaat zien.

Programma	Saldo begroting 2023	Baten 2023 BERAP 3	Lasten 2023 BERAP 3	Saldo 2023 BERAP 3	% t.o.v. baten	1. Afrekening deelnemers	2. Mutatie project rekening
Programma 1. Bestuur en organisatie	4.783.440	4.818.281	4.137.352	680.929	14%	680.929	-
Programma 2. Kennis en verbinden	1.255.983	1.255.983	1.349.577	-93.594	-7%	-93.594	-
<i>Subtotaal instandhouding</i>	<i>6.039.423</i>	<i>6.074.264</i>	<i>5.486.929</i>	<i>587.335</i>	<i>10%</i>	<i>587.335</i>	-
Programma 3. Innovatie en transformatie	1.898.333	1.942.083	1.655.365	286.718	15%	286.718	-
Programma 4. Digitale dienstverlening	1.340.808	1.237.549	1.089.055	148.494	12%	148.494	-
Programma 5. Organisatie en samenwerking	3.688.865	3.683.100	2.581.687	1.101.413	30%	1.101.413	-
Programma 6. Informatie - datastromen	1.715.300	1.715.300	1.505.090	210.210	12%	210.210	-
Programma 7. Informatieveiligheid en privacy	2.174.060	2.174.060	2.009.679	164.381	8%	164.381	-
Programma 8. Waterveiligheid	366.100	366.100	422.241	-56.141	-15%	-56.141	-
Programma 9. Watersysteem	1.560.381	1.733.441	1.302.605	430.836	25%	430.836	-
Programma 10. Waterketen	2.681.107	2.681.107	1.920.011	761.096	28%	761.096	-
Programma 11. Diensten en beheer	-	-	-	-	0%	-	-
Programma 12. SAW@	1.964.845	1.889.907	1.604.540	285.367	15%	285.367	-
Programma 13. Basisdata	5.684.611	7.475.250	4.809.080	2.666.170	36%	3.946	2.662.223
Programma 14. Informatiehuis water	2.350.747	2.505.075	2.295.755	209.320	8%	-	209.320
Programma 15. Kassiersfunctie	1.995.295	1.995.295	1.624.608	370.687	19%	370.687	-
<i>Subtotaal projecten</i>	<i>27.420.452</i>	<i>29.398.267</i>	<i>22.819.717</i>	<i>6.578.550</i>	<i>22%</i>	<i>3.707.006</i>	<i>2.871.543</i>
Totaal	33.459.875	35.472.531	28.306.647	7.165.885	0	4.294.341	2.871.543

Onder de mutatie projectrekening is een bedrag van AHN opgenomen van € 609.658, welke in de balans onder de overige passiva als 'Gelden derden AHN' wordt verantwoord. Het totale saldo op de projectrekeningen zoals vermeld in de balans bedraagt ultimo 2023 € 2.261.886. Dit bedrag bestaat uit de mutatie projectrekening van € 2.871.543 minus AHN van € 609.658.

7.2. Exploitatierkening naar kosten – en opbrengstensoorten

Exploitatie	Realisatie 2023	1e gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2022
Baten			
1) Bijdragen deelnemers	28.188.771	32.813.634	25.188.148
2) Overige opbrengsten	117.876	-	266.290
3) Incidentele baten en lasten	-	-	-
4) Wijziging in onderhanden projecten	-	-	-
Subtotaal	28.306.647	32.813.634	25.454.438
Lasten			
5) Kapitaallasten	288.204	288.735	290.301
6) Personeelskosten	16.200.550	15.723.197	13.003.968
7) Duurzame gebruiksgoederen	756.510	-	1.075.585
8) Gebruiks- en verbruiksgoederen	154.685	-	128.203
9) Huren en rechten	509.778	395.142	388.400
10) Belasting en verzekering	18.559	-	11.100
11) Overige diensten door derden	10.841.603	16.406.560	10.592.077
Subtotaal	28.769.889	32.813.634	25.489.635
Bedrijfsresultaat	-463.242	-	-35.197
12) Financiële baten en lasten	463.242	-	35.197
13) Bijzondere baten	-	-	-
14) Bijzondere lasten	-	-	-
Subtotaal	-	-	-
Resultaat na resultaatbestemming	0	-	0

7.3. Toelichting exploitatierkening

6) Personeelskosten

Personeelskosten	Realisatie 2023	1e gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2022
Lonen en salarissen	3.708.256		2.491.652
Sociale lasten	497.926		312.931
Pensioenlasten	584.130		424.968
Personeel van derden	10.515.339		9.529.988
Studiekosten	660.491		115.049
Overige personeelskosten	234.408		129.381
Totaal	16.200.550	15.723.197	13.003.968

Voor een toelichting op het aantal FTE wordt verwezen naar paragraaf 3.3.7.

11) Overige diensten door derden

Dit betreft met name de 'out of pocket' kosten op de diverse producten en ingehuurd/ingeleend personeel. Zoals in de toelichtingen op de programma's is opgenomen vertonen veel producten een financieel positief resultaat. De gemaakte kosten voor programma's worden gedekt door (aanvullende) opbrengsten.

7.4. Balans

Balans per 31 december 2023

Activa

<i>Na voorstel resultaatbestemming</i>	31-12-2023	31-12-2022
	€	€
<i>1) Immateriële vaste activa</i>		
Immateriële vaste activa met economisch nut	1.331	7.284
<i>2) Materiële Vaste activa</i>		
Materiële vaste activa met economisch nut	1.165.005	1.357.524
Totaal vaste activa	1.166.336	1.364.808
<i>3) Vlottende activa</i>		
Vorraden - onderhanden werk	0	0
<i>4) Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar</i>		
Vorderingen op openbare lichamen	1.454.613	1.102.411
Overige vorderingen	0	0
Saldo schatkistbankieren	7.581.037	6.636.582
<i>Totaal uitzettingen korter dan 1 jaar</i>	<i>9.035.650</i>	<i>7.738.993</i>
<i>5) Overlopende activa</i>		
Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	1.328.441	1.153.138
<i>6) Liquide middelen</i>		
Kassaldi	0	304
Bank- en girosaldi	17.831	16.542
<i>Totaal liquide middelen</i>	<i>17.831</i>	<i>16.846</i>
Totaal vlottende activa	10.381.923	8.908.977
Totaal activa	11.548.259	10.273.785

Passiva

Na voorstel resultaatbestemming	31-12-2023	31-12-2022
	€	€
<i>Eigen vermogen</i>		
7) Algemene reserve	0	0
8) Bestemmingsreserves	0	0
9) Resultaat na bestemming	0	0
<i>Totaal eigen vermogen</i>	0	0
<i>Voorzieningen</i>		
10) Overige voorzieningen	0	0
<i>Vaste schulden met een looptijd van 1 jaar of langer</i>		
11) Overige langlopende schulden	196.399	262.669
Totaal vaste passiva	196.399	262.669
<i>Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar</i>		
12) Kasgeldlening	0	0
13) Overige schulden (crediteuren)	1.382.226	2.248.172
<i>Overlopende passiva</i>		
14) Afrekening Waterschappen e.o.	4.294.343	2.844.091
15) Saldo projectrekeningen	2.261.886	988.630
16) Overige passiva	3.413.405	3.930.223
<i>Totaal overlopende passiva</i>	9.969.634	7.762.945
Totaal vlottende passiva	11.351.860	10.011.116
Totaal passiva	11.548.259	10.273.785

7.5. Waarderingsgrondslagen

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met het Waterschapsbesluit en de regeling Beleidsvoorbereiding en verantwoording waterschappen. De in de onderhavige jaarrekening gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn gebaseerd op de veronderstelling van continuïteit van de gemeenschappelijke regeling. De cijfers van 2022 zijn, waar nodig, geherrubriceerd om vergelijkbaarheid met 2023 mogelijk te maken.

(Im)materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingprijs verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingprijs, rekening houdend met een eventuele residuwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname.

Vlottende activa

De vlottende activa zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. Indien noodzakelijk wordt een voorziening voor oninbaarheid gevormd. De vlottende activa zijn direct opeisbaar en de financiële risico's zijn laag.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd op nominale waarde en staan ter vrije beschikking.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de reserves en het saldo van de rekening baten en lasten. De reserves zijn gewaardeerd tegen contante waarde.

Voorzieningen

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Pensioenregelingen

De medewerkers van hWh zijn aangesloten bij het pensioenfonds ABP. De belangrijkste kenmerken van de pensioenregeling zijn:

- Toepassing van middelloon regeling;
- Het bestuur van ABP beoordeelt per jaar of indexatie mogelijk is;
- De actuele dekkingsgraad van ABP was op 31 december 2023 110,5%;
- De beleidsdekkingsgraad van ABP was op 31 december 2023 113,9%.

Op de Nederlandse pensioenregelingen zijn de bepalingen van de Nederlandse Pensioenwet van toepassing en worden op verplichte, contractuele of vrijwillige basis premies aan ABP betaald door hWh. De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

Vaste schulden met een looptijd van 1 jaar of langer

De schulden op lange termijn zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vlottende passiva

De schulden met een looptijd van korter dan 1 jaar zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Opbrengsten en kosten verantwoording

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slecht genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Deels worden de kosten doorbelast aan de waterschappen op basis van de ook door de UvW gehanteerde 45/55 regel. Hierbij wordt 45% van de kosten gelijkmatig over de waterschappen omgeslagen en 55% verdeeld naar rato van de belastingopbrengsten van de waterschappen. Verder worden de verdeelsleutels naar oppervlakte, licentiegebruik, verloningen, vervuilingseenheden en de evenredige kostenverdeelsleutel gehanteerd.

Opbrengsten van diensten worden opgenomen naar rato van de mate waarin de diensten zijn verricht. De kostprijs van deze diensten wordt aan dezelfde periode toegerekend. De kosten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Prestatieverplichting bijdrage deelnemers

Het Waterschapshuis ontvangt van de waterschappen die deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling een bijdrage op basis van de goedgekeurde begroting. Het Waterschapshuis voert de op basis van de goedgekeurde begroting en de afgesloten dienstverleningsovereenkomsten met de waterschappen de overgekomen werkzaamheden uit. De aard van de werkzaamheden bestaat uit dienstverlening die op basis van een point in time worden verantwoord en voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Op het moment dat de baten de kosten overstijgen wordt het verschil terugbetaald de deelnemende waterschappen.

Er is geen sprake van garanties, variabele vergoedingen, belangrijke financieringscomponenten, niet uitgeoefende rechten, geactiveerde kosten of retouren. De stelselwijziging in de grondslagen van de jaarrekening heeft geen effect op de cijfermatige verantwoording van de omzet.

7.6. Toelichting balans

1) Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa	Software
Stand per 01-01-2023	
Aanschafwaarde	32.912
Cumulatieve afschrijvingen	-25.628
Boekwaarde	7.284
Mutaties	
Investerings	-
Desinvesterings	-
Afschrijvingen	-5.953
Duurzame waardeverminderingen	-
Afschrijvingen desinvesterings	-
Saldo mutaties	-5.953
Stand per 31-12-2023	
Aanschafwaarde	32.912
Cumulatieve afschrijvingen	-31.581
Boekwaarde	1.331

De kosten van de software worden in vijf jaar afgeschreven.

2) Materiële vaste activa

Materiële vaste activa	Gebouwen / verbouw / inrichting	Gebouwen / inventaris	Machines, apparaten en installaties / hardware	Vaste bedrijfsactiva in uitvoering	Totaal
Stand per 01-01-2023					
Aanschafwaarde	1.695.296	747.558	620.576	-0	3.063.429
Cumulatieve afschrijvingen	-892.971	-493.197	-319.738	-	-1.705.906
Boekwaarde	802.325	254.361	300.838	-0	1.357.524
Mutaties					
Investerings	-	5.704	62.861	21.167	89.732
Desinvesterings	-1.573	-	-	-	-1.573
Afschrijvingen	-109.211	-79.262	-92.205	-	-280.678
Duurzame waardeverminderingen	-	-	-	-	-
Afschrijvingen desinvesterings	-	-	-	-	-
Saldo mutaties	-110.784	-73.558	-29.344	21.167	-192.518
Stand per 31-12-2023					
Aanschafwaarde	1.693.723	753.262	683.437	21.167	3.151.589
Cumulatieve afschrijvingen	-1.002.182	-572.459	-411.943	-	-1.986.583
Boekwaarde	691.541	180.803	271.494	21.167	1.165.005

De kosten van verbouwing en inrichting van het kantoor worden in tien jaar afgeschreven. Kantoorinventaris en hardware worden in vijf jaar afgeschreven.

In 2020 is een nieuw huurcontract voor het kantoor afgesloten met de duur van 10 jaar. In 2020 is gestart met de verbouwing van de werkplekken en het vergadercentrum. Het nieuwe kantoor is vanaf 1 april 2021 in gebruik genomen. Vanaf dat moment zijn ook de afschrijvingen van de gerelateerde verbouwkosten en nieuw aangeschaft meubilair gestart.

In januari 2024 zal een aantal vergaderruimtes op de 3^e etage omgebouwd worden naar (stille)werkplekken en een kamer voor de secretaris directeur. Hiervoor is een aanbetaling van € 21.167 in 2023 in rekening gebracht.

Jaarstukken 2023

Deze aanbetaling is opgenomen onder de vaste bedrijfsactiva in uitvoering. Er resteert ultimo 2023 een investeringsverplichting van € 26.364.

4) Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	31-12-2023	31-12-2022
Vorderingen op openbare lichamen	1.459.453	1.102.411
Overige vorderingen	0	0
Voorziening dubieuze debiteuren	-4.840	0
NWB schatkist	7.581.037	6.636.582
Totaal	9.035.650	7.738.993

De vorderingen op openbare lichamen zijn gestegen ten opzichte van 2022. Onder de vorderingen op openbare lichamen zijn alle vorderingen opgenomen op de waterschappen, Rijkswaterstaat en enkele andere openbare lichamen. Deze vorderingen zijn direct opeisbaar en de financiële risico's zijn laag.

De voorziening dubieuze debiteuren betreft een inschatting van de verwachte oninbare vorderingen. In 2023 is één factuur t.w.v. € 4.840 bestempeld als oninbaar.

Als gevolg van schatkistbankieren dient hWh alle middelen boven de drempel van € 1.000.000 af te romen. Er wordt gebruik gemaakt van de faciliteit van de NWB om het saldo automatisch af te romen naar de schatkist. Het saldo schatkistbankieren is direct opeisbaar en de financiële risico's zijn laag.

De gemiddelde stand op de NWB betaalrekening per kwartaal bedroeg:

1^e kwartaal 2023 € 14.402

2^e kwartaal 2023 € 10.000

3^e kwartaal 2023 € 10.000

4^e kwartaal 2023 € 10.000

Hiermee heeft hWh voldaan aan de regeling Schatkistbankieren in 2023.

5) Overlopende activa

Overlopende activa	31-12-2023	31-12-2022
Te ontvangen bedragen	113.709	27.943
Vooruitbetaalde bedragen	754.222	577.672
Te vorderen BTW	460.511	547.523
Totaal	1.328.441	1.153.138

De te ontvangen bedragen betreft de nog te ontvangen rente over het 4^e kwartaal van schatkistbankieren en de te ontvangen subsidie voor het project Wet open overheid.

De vooruitbetaalde bedragen betreft voornamelijk licenties die voorafgaand aan het jaar betaald dienen te worden.

De BTW aangifte heeft tot gevolg dat er een te vorderen post is opgenomen.

De overlopende activa zijn direct opeisbaar. De financiële risico's ten aanzien van de overlopende activa zijn laag.

6) *Liquide middelen*

Liquide middelen	31-12-2023	31-12-2022
Kas (Amersfoort)	0	304
Rabobank	7.831	6.542
Kruisposten	0	0
NWB	10.000	10.000
Totaal	17.831	16.846

De liquide middelen zijn vrij opneembaar. In 2012 is de borgstelling van de waterschappen beëindigd. Door het schatkist bankieren is het saldo aan liquide middelen laag.

In 2023 is besloten om de kleine kas op te heffen. Het saldo is bijgeschreven op de NWB rekening.

7) *Algemene reserve*

Als gevolg van de in 2017 verwerkte stelselwijziging heeft hWh geen algemene reserve, maar worden alle resultaten op de begrotingsprogramma's afgerekend met deelnemers. Dit wordt onder de post 'afrekening waterschappen' verwerkt. Hierdoor heeft hWh altijd een exploitatieresultaat van nihil.

11) *Overige langlopende schulden*

Vaste schulden met een looptijd van 1 jaar of langer	31-12-2022	Toevoeging 2023	Onttrekking 2023	31-12-2023
Langlopende schulden personeel	55.231	0	37.658	17.574
Incentive huurcontract	207.438	0	28.612	178.826
Totaal	262.669	0	66.270	196.399

Vaste schulden met een looptijd van 1 jaar of langer	Vervalt binnen 1 jaar	Vervalt binnen 2-5 jaar	Vervalt na 5 jaar
Langlopende schulden personeel	17.574	0	0
Incentive huurcontract	28.612	114.448	35.766
Totaal	46.186	114.448	35.766

De langlopende schuld betreft aangegane verplichtingen voor personeel en een ontvangen incentive over de looptijd van het huurcontract. De incentive wordt verspreid over de totale looptijd van het huurcontract. Over de langlopende schulden wordt geen rente vergoed.

13) *Overige schulden (crediteuren)*

Kortlopende schulden	31-12-2023	31-12-2022
Crediteuren	1.382.226	2.248.172
Totaal	1.382.226	2.248.172

De crediteuren ultimo 2023 hebben voornamelijk betrekking op werkzaamheden door waterschappen en derden ten behoeve van projecten. In de crediteuren is een schuld aan openbare lichamen opgenomen van € 431.399.

14) Afrekening waterschappen e.o.

Afrekening waterschappen	31-12-2023	31-12-2022
Afrekening waterschappen 2022	0	2.844.091
Afrekening waterschappen 2023	4.294.343	0
Totaal	4.294.343	2.844.091

De afrekening waterschappen zijn gelden die worden gerestitueerd aan de waterschappen.

15) Saldo Projectrekeningen

Saldo projectrekeningen	31-12-2023	Mutatie	31-12-2022
Programma Basisdata	2.052.565	1.083.699	968.866
Programma IHW	209.320	189.556	19.764
Totaal	2.261.886	1.273.255	988.630

Voor projecten heeft hWh een regie- en beheerfunctie. hWh werkt met geïnde gelden waaraan door de betrokken deelnemers een specifieke doelbestemming is gegeven. hWh zet hiervoor projectmanagement in. Prestaties worden op basis van een vooraf vastgestelde verdeelsleutel omgeslagen over de betrokken deelnemers. Verschillen tussen realisatie en begroot leiden tot een saldo op een projectrekening.

16) Overige passiva

Overige passiva	31-12-2023	31-12-2022
Te betalen salaris/loonheffing	311.797	241.328
Verlofuren	210.814	123.333
Te betalen BTW	0	0
Gelden derden AHN	609.658	669.649
Nog te betalen kosten	2.183.460	2.710.043
Vooruit gefactureerde bedragen	97.677	185.871
Totaal	3.413.405	3.930.223

De overgebleven gelden van AHN kaartverkoop zijn opgenomen als 'gelden derden AHN'. Het AHN project zit inmiddels in de fase van open data. De resterende projectgelden zijn van RWS en de waterschappen. De stuurgroep AHN gaat over de bestemming van deze gelden.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

In de tabel hieronder worden de grootste contracten weergegeven die zijn aangegaan door hWh.

nr.	Contractomschrijving	End datum	Jaarlijks contract bedrag incl. BTW	Jaarlijks contract bedrag excl. BTW
1	Govroam	2024	42.955	35.500
2	Triopsys, CDL	2024	220.220	182.000
3	VKA, Auditdiensten	2024	208.120	172.000
4	Previder, hosting WKP	2024	36.300	30.000
5	KOOP, DROP	-	361.935	299.120
6	MVGM, huur kantoorruimte	2030	372.378	307.750
7	Prolease, lease auto	2024	14.520	12.000
8	AllSolutions, licenties	-	58.080	48.000
9	Simgroep, beheer website hWh	2024	24.200	20.000
10	Implementatie SSO Winnovatie	2024	42.350	35.000
11	Single Digital Gateway	2026	29.040	24.000
12	Microsoft, support Kenniscentrum	2024	726.000	600.000
13	Nieuwland, DAMO	2025	140.360	116.000
14	Verdonck, auditdiensten IV&P	2024	210.238	173.750
15	Enigmatry, B&O vangstregistratie	2024	121.000	100.000
16	Open line, cloud backup for azure	2025	35.361	29.224
17	Topdesk, licentie	2024	20.183	16.680
18	Vijverberg, stripkaart functionaris gegevensbescherming		15.125	12.500
19	RA12, accountants controle	2026	39.930	33.000
20	Company Webcast HD video selfservice - 4 jaar	2027	11.495	9.500
21	O&O Overeenkomst IRC	2024	78.650	65.000
22	Vervolg Winnovatie platform via Mett	2027	6.788	5.610
23	Diverse verzekeringen, periode 1-10-2023 t/m 30-9-2027	2027	22.183	18.333
24	BIO app XTRMDEV	2025	45.738	37.800
25	WPG-audits	2025	433.180	358.000
26	Oracle Tech ondersteuningsservices	2024	544.500	450.000
27	B&O en Doorontwikkeling Perceelwijzer app	2024	32.670	27.000
28	Branderhorst schoonmaak	2024	66.550	55.000
30	Eurosense perceel 1 BM5	2024	487.144	402.598
31	Geocart perceel 2 BM5	2024	469.117	387.700
32	Cyient perceel 3 BM5	2024	485.726	401.426
33	Eurosense perceel 4 BM5	2024	447.729	370.024
34	Hansa perceel 5 BM5	2024	626.491	517.761
35	Slagboom perceel 6 BM5	2024	427.396	353.220
Totaal			6.903.651	5.705.497

BTW positie

Eind 2018 deed de belastingdienst een niet verwachte uitspraak betreffende de BTW positie van hWh. hWh zou jegens waterschappen niet vrijgesteld van BTW presteren. hWh heeft bezwaar tegen deze uitspraak ingediend en is in december 2019 door de bezwaren commissie hierin gehoord. In 2020 heeft de belastingdienst het bezwaar afgewezen. Eind 2020 heeft hWh een beroepsprocedure gestart. In februari 2022 heeft de zitting bij de rechtbank plaatsgevonden, waarbij de rechter hWh in het gelijk heeft gesteld. De belastingdienst heeft inmiddels te kennen gegeven in hoger beroep te gaan tegen deze uitspraak. Wij zijn in afwachting van het vervolgtraject. De uitkomsten hiervan zijn op dit moment vooralsnog onbekend.

7.7. Topinkomens

De bezoldiging van bestuurders en hoogste leidinggevendenden mag niet uitstijgen boven een beloningsmaximum, gebaseerd op het brutosalaris van een minister. Voor 2023 is dit bedrag (inclusief onkostenvergoedingen en werkgeversdeel pensioen) bepaald op € 223.000, gebaseerd op het algemene bezoldigingsmaximum.

Voor hWh is het volgende van toepassing.

- De secretaris-directeur van hWh wordt op grond van de Wet Normering topinkomens aangemerkt als topfunctionaris. Er vindt geen overschrijding van de WNT norm plaats.
- Ook voor de bestuurders vindt publicatie plaats, de bestuurders vervullen hun functie echter onbezoldigd.
- Naast de hier vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2023 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Specificatie bezoldiging topfunctionarissen:

Gegevens 2023	
bedragen x € 1	G.J.A. Smits
Functiegegevens	Secretaris directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking?	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	154.788
Beloningen betaalbaar op termijn	22.418
Subtotaal	177.206
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	223.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Bezoldiging	177.206
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.

Gegevens 2022	
bedragen x € 1	G.J.A. Smits
Functiegegevens	Secretaris directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2022	1/1/-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking?	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	145.643
Beloningen betaalbaar op termijn	22.722
Subtotaal	168.365
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000
Bezoldiging	168.365

Specificatie bezoldiging bestuurders:

Functie	Naam	Beloning	Opmerking
Voorzitter	P.H.W.M. Daverveldt	Onbezoldigd	Delfland
Lid Dagelijks bestuur	J. Verdoold	Onbezoldigd	Schieland en de Krimpenerwaard
Lid Dagelijks bestuur	R.L.M. Sleijpen	Onbezoldigd	Limburg ¹
Lid Dagelijks bestuur	P.C.M. Ketelaars	Onbezoldigd	Aa en Maas ²
Lid Dagelijks bestuur	S. Oegema	Onbezoldigd	Aa en Maas ^{2, 16}
Lid Dagelijks bestuur	N. van Zoelen	Onbezoldigd	De Stichtse Rijnlanden ¹⁶
Lid Dagelijks bestuur	H. Van Agteren	Onbezoldigd	Vechtstromen ³
Lid Dagelijks bestuur	F. Jorna	Onbezoldigd	Fryslân ^{8, 16}
Lid Algemeen bestuur	B. de Buisonjé	Onbezoldigd	Amstel, Gooi en Vecht ⁴
Lid Algemeen bestuur	S. Deurloo	Onbezoldigd	Amstel, Gooi en Vecht ⁴
Lid Algemeen bestuur	A. Ten Cate	Onbezoldigd	Brabantse Delta ⁵
Lid Algemeen bestuur	A. Sneep	Onbezoldigd	Brabantse Delta ⁵
Lid Algemeen bestuur	V. Lokin	Onbezoldigd	De Dommel ⁶

Lid Algemeen bestuur	F. Tijhof	Onbezoldigd	De Dommel ⁶
Lid Algemeen bestuur	H. Odink	Onbezoldigd	Drents Overijsselse Delta ⁷
Lid Algemeen bestuur	H. Pereboom	Onbezoldigd	Drents Overijsselse Delta ⁷
Lid Algemeen bestuur	L. Kroon	Onbezoldigd	Fryslân ^{8, 16}
Lid Algemeen bestuur	S. Borgers	Onbezoldigd	Hollands Noorderkwartier ⁹
Lid Algemeen bestuur	S. Ruiter	Onbezoldigd	Hollands Noorderkwartier ⁹
Lid Algemeen bestuur	H. van der Drift	Onbezoldigd	Hollandse Delta ¹⁰
Lid Algemeen bestuur	A. Mollema	Onbezoldigd	Hollandse Delta ¹⁰
Lid Algemeen bestuur	J. Bartelds	Onbezoldigd	Hunze en Aa's
Lid Algemeen bestuur	M.A.M. Breugelmans	Onbezoldigd	Limburg ¹
Lid Algemeen bestuur	E. Luitjens	Onbezoldigd	Noorderzijvest ¹¹
Lid Algemeen bestuur	A. van Wijk	Onbezoldigd	Noorderzijvest ¹¹
Lid Algemeen bestuur	F. Wissing - Kunst	Onbezoldigd	Rijn en IJssel
Lid Algemeen bestuur	T. Fierens	Onbezoldigd	Rijnland ¹²
Lid Algemeen bestuur	M. Verkleij - Lemmers	Onbezoldigd	Rijnland ¹²
Lid Algemeen bestuur	G. den Hartog	Onbezoldigd	Rivierenland ¹³
Lid Algemeen bestuur	M. Boons	Onbezoldigd	Rivierenland ¹³
Lid Algemeen bestuur	P. Gaynor	Onbezoldigd	Vallei en Veluwe ¹⁴
Lid Algemeen bestuur	E. den Hertog	Onbezoldigd	Vallei en Veluwe ¹⁴
Lid Algemeen bestuur	E. Hemmers	Onbezoldigd	Vechtstromen ³
Lid Algemeen bestuur	A.J.G. Poppelaars	Onbezoldigd	Scheldestromen ¹⁶
Lid Algemeen bestuur	J. Caris	Onbezoldigd	Zuiderzeeland ¹⁵
Lid Algemeen bestuur	J. Ladders	Onbezoldigd	Zuiderzeeland ¹⁵
¹	De heer Sleijpen is na 20 april 2023 geen lid meer van het Dagelijks en Algemeen bestuur; zijn positie in het Algemeen bestuur is 6 juli 2023 vervangen door de heer Breugelmans.		
²	De heer Ketelaars is na 20 april 2023 geen lid meer van het Dagelijks en Algemeen bestuur; zijn positie in het Dagelijks en Algemeen bestuur is 6 juli 2023 vervangen door de heer Oegema.		

3	De heer Van Agteren is na 20 april 2023 geen lid meer van het Dagelijks en Algemeen bestuur; zijn positie in het Algemeen bestuur is 6 juli 2023 vervangen door mevrouw Hemmers.
4	Mevrouw de Buisonjé is na 20 april 2023 geen lid meer van het Algemeen bestuur; haar positie in het Algemeen bestuur is 6 juli 2023 vervangen door de heer Van Deurloo.
5	De heer Ten Cate is na 20 april 2023 geen lid meer van het Algemeen bestuur; zijn positie in het Algemeen bestuur is 6 juli 2023 vervangen door de heer Sneep.
6	De heer Lokin is na 20 april 2023 geen lid meer van het Algemeen bestuur; zijn positie in het Algemeen bestuur is 6 juli 2023 vervangen door de heer Tjihof.
7	De heer Odink is na 20 april 2023 geen lid meer van het Algemeen bestuur; zijn positie in het Algemeen bestuur is 6 juli 2023 vervangen door de heer Pereboom.
8	Mevrouw Kroon is na 20 april 2023 geen lid meer van het Algemeen bestuur; haar positie in het Algemeen bestuur is 6 juli 2023 vervangen door de heer Jorna.
9	Mevrouw Borgers is na 20 april 2023 geen lid meer van het Algemeen bestuur; haar positie in het Algemeen bestuur is 6 juli 2023 vervangen door de heer Ruiter.
10	De heer Van der Drift is na 20 april 2023 geen lid meer van het Algemeen bestuur; zijn positie in het Algemeen bestuur is 23 november 2023 vervangen door de heer A. Mollema.
11	De heer Luitens is na 20 april 2023 geen lid meer van het Algemeen bestuur; zijn positie in het Algemeen bestuur is 6 juli 2023 vervangen door de heer Van Wijk.
12	Mevrouw Fierens is na 20 april 2023 geen lid meer van het Algemeen bestuur; haar positie in het Algemeen bestuur is 6 juli 2023 vervangen door mevrouw Verkleij - Lemmers.
13	De heer Den Hartog is na 20 april 2023 geen lid meer van het Algemeen bestuur; zijn positie in het Algemeen bestuur is 6 juli 2023 vervangen door mevrouw Boons.
14	De heer Gaynor is na 20 april 2023 geen lid meer van het Algemeen bestuur; zijn positie in het Algemeen bestuur is 6 juli 2023 vervangen door de heer Den Hertog.
15	De heer Caris is na 20 april 2023 geen lid meer van het Algemeen bestuur; zijn positie in het Algemeen bestuur is 6 juli 2023 vervangen door de heer Lodders.
16	In de vergadering van het Algemeen bestuur van 20 april 2023 hebben de heer Sleijpen, Ketelaars en Van Agteren hun DB-lidmaatschap ter beschikking gesteld. Mevrouw Kroon en de heer Poppelaars zijn in de periode 21 april 2023 tot en met 6 juli 2023 tijdelijk aangewezen als lid van het Dagelijks bestuur. Na 6 juli 2023 zijn de heer Jorna, de heer Oegema en mevrouw Van Zoelen aangewezen als DB lid.

Besluit Algemeen bestuur

BESLUIT

Het Algemeen bestuur van Het Waterschapshuis;

Gezien het voorstel van het Dagelijks bestuur d.d. 28 maart 2024;

Gelet op artikel 42 van de Gemeenschappelijke regeling Het Waterschapshuis;

BESLUIT

1. De jaarrekening 2023 van de Gemeenschappelijke Regeling Het Waterschapshuis vast te stellen.
2. Ten aanzien van voordelen op afgesloten werkzaamheden en/of activiteiten die niet meer worden uitgevoerd een bedrag van € 4.294.341 terug te laten vloeien naar de deelnemers.
3. Een bedrag van € 2.871.543 toe te voegen aan het saldo projectrekeningen. Dit betreft enkele projecten waarin derden betrokken zijn (programma 13 en 14). In 2024 zijn hiervoor door de stuurgroep geen activiteiten gepland en/of afrekening met deelnemers is (nog) niet wenselijk.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering d.d. 25 april 2024.

Het Algemeen bestuur voornoemd,

P.H.W.M. Daverveldt, voorzitter

G.J.A. Smits, secretaris

Jaarstukken 2023

Controleverklaring

volgt

8. Bijlagen

8.1. EMU saldo

Centraal Bureau voor de Statistiek
www.cbs.nl/kredo

Vragenlijst
Berekening EMU-saldo
Gemeenschappelijke Regeling

Algemene gegevens:	
Overheidslaag:	Gemeenschappelijke Regeling
Berichtgevernaam:	Het Waterschapshuis
Berichtgevenummer:	0652
Jaar:	2023
Naam contactpersoon:	
Telefoon:	
E-mail:	
Bestandsnaam:	EM U230050652.XLS

Omschrijving	2022	2023
	x € 1000,- Volgens realisatie	x € 1000,- Volgens realisatie
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)		
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	-6	-198
3. Mutatie voorzieningen		4
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)		
5. Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa		
Berekend EMU-saldo	6	202

Ruimte voor uw toelichting
